

ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS

SEPTEMBER 1998

ROČNÍK 6

BANKING JOURNAL

SEPTEMBER 1998

VOLUME VI

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA
NATIONAL
BANK OF
SLOVAKIA

9

BILATEC

DERBY®

Progresívne systémy pre rýchlo a dynamicky
sa rozvíjajúce banky

Originálny software pre banky a podniky

SYSTÉMY PRE BANKY

- ELECTRONIC BANKING
- GSM BANKING
- elektronická peňaženka na báze štandardov EMV
- bankové informačné systémy
- CARD MANAGEMENTY
- HOME BANKING

SYSTÉMY PRE ORGANIZÁCIE

- HOLDINGOVÁ BANKA
- finančné centrum
- vernostné karty
- karty pre kluby a reštaurácie
- dochádzkové systémy
- prístupové systémy

Derby, a.s.,
Štípa č.365
763 14 Zlín
tel.: 067/52 32 51

Derby, s.r.o.,
Moyzesova 34
040 01 Košice
tel./fax: 095/622 50 48

Derby, s.r.o.,
areál Tesly Piešťany
921 72 Piešťany
tel.: 0838/52 33 82

NA AKTUÁLNU TÉMU

RNDr. Peter Piško WWW informačný server NBS – nová kvalita v poskytovaní informácií verejnosti	2
WWW Information Server at the NBS – New Quality in Providing Public with Information	

POSTREHY – PODNETY

Ing. Miroslav Marenčík Euro a banky	4
Euro and Banks	
Ing. Emil Burák Reformou daňového systému k ozdraveniu verejných financií – pokračovanie z čísla 8/98	5
Tax Reform to Get Public Finances out of the Red – Continued from No 8/98	

MENOVÁ POLITIKA

Ing. Zora Komínková, PhD. Formovanie peňažnej zásoby na Slovensku v rokoch 1993–1997 – II. časť	9, 31
Forming of the Money Supply in Slovakia in 1993–1997 – Part II	

ROZHOVOR

Norbert Lazar Spoliehame sa na vlastné sily	15
We Rely on our own Resources	

PREDSTAVUJEME

Mgr. Soňa Babincová Finex '98 – Medzinárodný veľtrh finančníctva, bankovníctva a poisťovníctva	17
Finex '98 – International Fair of Finance, Banking and Insurance	
Prof. Ing. Igor Mokriš CSc., Prof. Ing. Ivan Kolenka DrSc. Príprava odborníkov v oblasti informačných technológií Advanced Training in Information Technology	19
Vybrané ukazovatele hospodárskeho a menového vývoja SR	22
Selected Indicators on Economic and Monetary Developments of the SR	

Adresár bánk a pobočiek zahraničných bánk, zastúpení zahraničných bánk, asociácií v peňažnom sektore, búrz a iných spoločností v bankovom sektore v SR	23
Directory of Banks and Branch Offices of Foreign Banks, Represent- ative Offices of Foreign Banks, Associations in the Financial Sector, Stock Exchanges and other Selected Financial Institutions in the SR	

BIATEC
Odborný bankový časopis
september 1998

Vydavateľ / Published by:
Národná banka Slovenska
National Bank of Slovakia

Redakčná rada / Editorial Council:
Ing. Vladimír Masár (predseda),
Mgr. Soňa Babincová, PhDr. Eva
Barliková, Ing. Adam Celušák, CSc.,
Prof. Ing. Irena Hlavatá, CSc.,
Ing. Štefan Králik, Ing. Jozef Kreutz,
Doc. Ing. Jozef Makúch, CSc.,
Ing. Gabriela Miklóšová, Ing. Miroslav
Marenčík, Ing. Pavol Ochotnický, CSc.,
Doc. Ing. Anna Pilková, CSc. MBA,
Ing. Monika Siegelová,
Doc. Dr. Ing. Vladimír Valach

Redakcia / Editorial Staff:
šéfredaktorka / Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová ☎ 513 3542

zástupkyňa šéfredaktorky / Editor
Ing. Alica Polónyiová ☎ 513 3544

výtvarná redaktorka / Graphics Editor
Anna Chovanová ☎ 513 3543

Adresa redakcie / Editorial Office:
Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 818 54 Bratislava
tel.: 513 3542, 513 3543, 513 3544,
tel./fax: 368 524

**Objednávky a predplatné
prijíma redakcia:**
na časopis: ☎ 368 524
na inzerciu: ☎ 513 3543

Počet vydaní: 12-krát do roka

Cena jedného výtlačku: 19,10 Sk
vrátane DPH

Ročné predplatné:
229 Sk vrátane DPH.
Zahraničným predplatiteľom účtujeme
poštovné

Tlač / Printed by: i + i print, spol. s r.o.
Mlynské Luhy 27, 821 05 Bratislava

Distribúcia / Distributed by:
PNS, a. s., Košická 1,
813 80 Bratislava

Termín odovzdania rukopisov:
7. 9. 1998

Dátum vydania: 21. 9. 1998

Registračné číslo: MK SR 698/92
ISSN 1335 - 0900

1. strana obálky / Front Cover:
Štávnické striebro – zo zbierok Slo-
venského národného múzea /
Štávnica silver – from collection of the
Slovak National Museum

Foto: Mikuláš Červeňanský

WWW INFORMAČNÝ SERVER NBS – NOVÁ KVALITA V POSKYTOVANÍ INFORMÁCIÍ VEREJNOSTI

RNDr. Peter Pliško
Národná banka Slovenska

Dňa 1. júla 1997 začala prevádzka „World Wide Web informačného servera Národnej banky Slovenska“. Jeho prostredníctvom poskytuje Národná banka Slovenska všetkým používateľom celosvetovej počítačovej siete Internet na adrese <http://www.nbs.sk> údaje prezentujúce činnosť centrálnej banky, základné informácie o bankovom sektore a vybrané výsledky ekonomického vývoja Slovenskej republiky.

Úvodná obrazovka
„World Wide Web informačného servera Národnej banky Slovenska“

Z vyhodnotenia doterajšej ročnej prevádzky servera vyplýva, že počet prístupov používateľov siete Internet trvale narastá a odzrkadľuje záujem odbornej i laickej verejnosti o poskytované informácie, ako aj skutočnosť, že tento spôsob poskytovania informácií sa ukazuje v porovnaní s inými formami ich zverejňovania (predovšetkým z hľadiska rozsahu okruhu prijímateľov) ako najefektívnejší.

Prostredníctvom „World Wide Web informačného servera Národnej banky Slovenska“ je zverejňovaný v slovenskej aj anglickej jazykovej mutácii celý komplex informácií, ktoré sú rozčlenené do štrnástich tematických oblastí. Štruktúra obsahu poskytovaných informácií bola k 1. júlu 1998 nasledovná:

1. Základné informácie o NBS

- Pobočky a expozitúry
- Organizačná štruktúra
- Publikácie vydávané NBS

2. Slovenská mena

- Platné bankovky
 - Ochranné prvky
 - Jednotlivé bankovky

Pamätné mince

Platné obchodné mince

Prehľad zadržaných falzifikátov Sk a valút

Agregované údaje o celkovom stave obeživa v Slovenskej republike a samostatne v bankovkách a minciach

Emissné plány NBS na jednotlivé roky

3. Menný prehľad – mesačný bulletin NBS

4. Vybrané makroekonomické ukazovatele

Odhad HDP za SR v členení podľa jednotlivých štvrtrokov

Vývoj spotrebiteľských cien

Vývoj nezamestnanosti

Štátny rozpočet

Zahraničný obchod

Vývoj inflácie

Devízové rezervy

5. Dekádna bilancia aktív a pasív NBS

6. Údajové kategórie projektu SDDS v gescii NBS

Predstihový kalendár zverejňovania jednotlivých kategórií údajov

Analytické účty bankového sektora

Analytické účty centrálnej banky (totožné s oblasťou 5)

Úrokové sadzby

BRIBOR

ŠPP

PP NBS

Štátne dlhopisy

Priemerné úrokové miery korunových vkladov

Priemerné úrokové miery z úverov obchodných bánk

Výmenné kurzy (totožné s oblasťou 7)

Platobná bilancia SR

Devízové rezervy

7. Kurzový lístok NBS

Denné kurzové lístky NBS

Kurzové lístky vybraných cudzích mien

8. Informácie o bankovom sektore SR

Agregované údaje za bankový sektor SR

Rozvoj bankového sektora SR

Banky a pobočky zahraničných bánk v SR

Vývoj evidenčného počtu pracovníkov v bankovom sektore SR

Vývoj základného imania bankového sektora SR

Podiel zahraničného kapitálu na základnom imaní bánk v SR

Prehľad zastúpení zahraničných bánk v SR

Účelové organizácie v bankovom sektore SR

Asociácie v peňažnom sektore SR

Prevodník identifikačných kódov bánk pre tuzemský platobný styk (iba v slovenčine)

9. Oficiálne tlačové správy NBS

10. Vestníky NBS (v slovenčine), resp. Legislatíva (v angličtine)

11. Biatec – odborný bankový časopis

Obsahy jednotlivých ročníkov, resp. čísel (aj s plnými textami vybraných príspevkov)

Mimoriadne vydanie k 5. výročiu vzniku NBS

12. Odborná publikačná činnosť

13. Plán kurzov a školení Inštitútu bankového vzdelávania

14. Múzeum mincí a medailí

V priebehu prvého roka sa rozsah jednotlivých tematických oblastí postupne rozširoval o historické údaje (aby bola komplexne informačne pokrytá celá etapa od vzniku Národnej banky Slovenska). Pokiaľ k 1. 7. 1997 bolo na „World Wide Web informačnom serveri Národnej banky Slovenska“ vystavených viac ako 3 500 dokumentov, k 1. 7. 1998 už dosiahol tento počet 6 958, pričom vyše 84 % dokumentov obsahuje informácie vo forme voľného textu alebo tabuliek a zvyšných necelých 16 % predstavujú grafy a obrázky v elektronickej forme. V budúcnosti sa bude rozsah údajovej základne servera permanentne rozširovať o novovznikajúce aktuálne údaje.

V tabuľke sú uvedené výsledky vyhodnotenia údajov zaznamenaných monitorovacím programom implementovaným na „World Wide Web informačnom serveri Národnej banky Slovenska“, ktorý eviduje každé pripojenie používa-

teľov celosvetovej počítačovej siete Internet, a tiež eviduje, ktoré dokumenty si daný používateľ preniesol sieťou na svoj osobný počítač. Údaje v tabuľke prirodzene nezahŕňajú prístupy na server zo strany pracovníkov NBS.

Takúto mieru využívania „World Wide Web informačného servera Národnej banky Slovenska“ ovplyvnili pozitívne viaceré faktory, z ktorých k najvýznamnejším patrí spoľahlivosť poskytovania informácií (v priebehu celej doterajšej prevádzky nedošlo k žiadnemu výpadku alebo k technickým problémom spôsobených Národnou bankou Slovenska), ale predovšetkým komplexnosť a včasnosť poskytovaných informácií.

Z hľadiska frekvencie prístupu k jednotlivým dokumentom je jednoznačne v centre záujmu používateľov Internetu kurzový lístok Národnej banky Slovenska. Ten predstavuje v niektorých mesiacoch takmer štvrtinu zo všetkých prenesených dokumentov. Potom nasleduje menový prehľad, vybrané makroekonomické ukazovatele, informácie o bankovom sektore, vestníky Národnej banky Slovenska, oficiálne tlačové správy a Biatec.

Na všeobecný a nielen lokálny záujem o informácie, ktoré Národná banka Slovenska zverejňuje prostredníctvom svojho „World Wide Web informačného servera“, možno poukázať vyhodnotením geografického hľadiska štruktúry používateľov siete Internet prístupujúcich na server (na základe adries jednotlivých používateľov prístupujúcich na server). I keď toto vyhodnotenie do istej miery skresľujú používatelia z celosvetovo rozšírenej domény „US Commercial“ (doména .com), ako aj nemalý počet používateľov identifikovateľných iba prostredníctvom IP-adresy (kde nie je možné stanoviť doménu), doposiaľ bol detekovaný prístup z 92 domén z 83 rôznych štátov. Je len prirodzené, že najvýznamnejší podiel tvoria používatelia zo Slovenska (doména .sk) – 41% a z Českej republiky (doména .cz) – 27%.

Z uvádzaných skutočností vyplýva, že „World Wide Web informačný server Národnej banky Slovenska“ sa stal významným prostriedkom prezentácie činnosti Národnej banky Slovenska v štátnom i celosvetovom meradle.

	1	2	3	4	5	6
Júl 1997	103 397	426 050	16 212	3 335	2 350	138
August 1997	93 530	413 931	5 500	3 017	857	125
September 1997	102 077	458 063	6 072	3 402	1 334	141
Október 1997	129 954	578 618	7 416	4 192	1 784	174
November 1997	142 108	701 741	9 786	4 736	1 623	197
December 1997	180 149	968 381	17 407	5 811	3 388	242
Január 1998	232 269	1 132 223	16 975	7 487	4 697	311
Február 1998	260 992	1 282 919	19 035	9 314	3 580	388
Marec 1998	382 976	1 999 040	23 506	12 345	3 680	514
Apríl 1998	361 751	1 805 679	23 020	12 044	4 412	501
Máj 1998	512 275	2 918 496	28 624	16 512	4 485	688
Jún 1998	558 154	3 201 932	28 227	18 598	5 728	774
S P O L U	3 059 632	15 887 073				

1 – Počet prístupov

2 – Množstvo prenesených údajov v KB

3 – Maximálny počet prístupov za deň

4 – Priemerný počet prístupov za deň

5 – Maximálny počet prístupov za hodinu

6 – Priemerný počet prístupov za hodinu

EURO A BANKY

Ing. Miroslav Marenčík
Asociácia bánk

Asociácia bánk je členom-korešpondentom Bankovej federácie Európskej únie. Pred zavedením jednotnej meny euro sa uskutočňujú mnohé prípravné kroky i na tejto pôde.

K naštartovaniu tretej fázy od 1. januára 1999 prispieva aj Banková federácia Európskej únie v spolupráci s Asociáciou európskych trhov, a to predovšetkým v príprave medzibankovej referenčnej sadzby v oblasti používania eura (EURIBOR). Veľmi úzka je spolupráca s Európskou centrálnou bankou (ECB) pri testovaní cezhraničného platobného systému Target v rámci eurooblasti, ktorý by mal byť v prevádzke v decembri tohto roku.

Európska centrálna banka už rozhodla kvôli sterilizácii úrokových sadzieb na peňažnom trhu o zavedení systému minimálnych rezerv. Špecifikácia tohto systému vrátane miery rezerv v súčasnosti definovaných medzi 1,5–2,5 % bude stanovená najneskôr v novembri 1998. Hlavným zámerom vytvorenia Európskej centrálnej banky a Európskeho systému centrálnych bánk je dosiahnutie ich prvotného cieľa, a to udržanie cenovej stability v oblasti euro v rámci stanovených hraníc.

Systém Target

Systém bude po zavedení eura slúžiť na platby v tejto mene vo veľkých objemoch. Target má umožniť skrátenie času na cezhraničné platby na minúty až sekundy. Tento systém by mal umožniť bankám zodpovedajúco riadiť likviditu a znížiť systémové riziká v rámci Európskej únie. Európska centrálna banka už vydala dva dokumenty týkajúce sa tohto systému: prvý dokument poskytuje všeobecné informácie o systéme Target v niekoľkých oficiálnych jazykoch EÚ, druhý dokument – Target service level je konkrétny popis služieb poskytovaných účastníkom systému. Keďže nebudú existovať limity pre hodnotu prevodov, umožní sa aj tým bankám, ktoré uskutočňujú malé cezhraničné platby, používať systém Target. Ten bude prístupný takmer všetkým úverovým inštitúciám EÚ.

Slovenské banky a euro

Slovenské banky sa priebežne pripravujú na zavedenie spoločnej meny euro a tiež Asociácia bánk vyvíja v tomto smere konkrétnu iniciatívu. Spolupodieľala sa napr. na organizovaní seminára „EURO 99“, ktorý pripravilo zastúpenie Sociéte Generale v spolupráci so

svojou francúzskou centrálnou. Asociácia bánk je zastúpená i v príslušnej pracovnej komisii, ktorú zriadila NBS a členovia Asociácie bánk majú pripravené tzv. eurostratégie, ktorými budú reagovať na zmenené podmienky na finančných trhoch, ale aj na neustále silnejúce konkurenčné prostredie na našom finančnom trhu. Treba tiež pripomenúť, že informácie o dokumentoch Európskej centrálnej banky sú zverejňované i na internetovej stránke <http://www.ecb.int>.

Rozhodnutie ECB o budúcej spoločnej peňažnej politike v krajinách eurozóny by malo byť prijaté do konca októbra tohto roku. Európska centrálna banka okrem riadenia likvidity považuje za rozhodujúci nástroj peňažnej politiky operácie na voľnom trhu a rozhodla o zavedení povinných minimálnych rezerv.

Nazdávame sa, i v tejto súvislosti, že spájanie slovenských bánk je jediná cesta, ako prežiť v rastúcej konkurencii fúzičných megabánk vo svete. Nemusíme chodiť do Ameriky ani do Japonska, stačí sa pozrieť do Rakúska, Nemecka či Švajčiarska. V našich podmienkach je však pred vznikom fúzie nevyhnutné ozdraviť banky a kapitálovo ich posilniť. Prioritné je ale rýchle a správne rozhodnutie. Musíme si uvedomiť, a to i v súvislosti so zavedením tzv. europroduktov od 1. 1. 1999, že zahraničné banky pôsobiace na Slovensku majú za sebou silné „matky“, ktoré budú pôsobiť v eurozóne so svojím know-how, goodwillom, tradíciou a predovšetkým dravosťou. Naše banky sa tým môžu dostať do nevýhodnejšieho postavenia, ak sa včas nepripravia na túto zmenu.

FINEX a euro

Asociácia bánk je aj v tomto roku aktívnym členom prípravného veľtržného výboru FINEX '98. Dominovať bude medzinárodná konferencia venovaná menovej politike v transformujúcich sa ekonomikách, kde sú zahrnuté všetky okruhy problémov vrátane eura.

Všetky asociácie sú garantmi odborných podujatí príslušnej témy. Asociácia bánk si dovoľuje upozorniť predovšetkým na podujatia Finanzspektrum. Podporné programy nemeckých a európskych inštitúcií pre slovenské hospodárstvo a Franchizing – význam možnosti pre rozvoj stredného podnikania v SR.

Očakávame zastúpenie špičkových bankových a hospodárskych manažérov, čo pri vedúcej pozícii Nemecka v EÚ po 1. 1. 1999, keď prevezme žezlo od Rakúska, zvyšuje záujem najmä odborných kruhov. Teší nás, že Asociácia bánk je prítom.

REFORMOU DAŇOVÉHO SYSTÉMU K OZDRAVENIU VEREJNÝCH FINANCIÍ

Ing. Emil Burák

Pokračovanie z čísla 8/98

2. Fakultatívne systémové zmeny

Zvýšenie účinnosti daňovej administrácie

Vzhľadom na to, že daňová administrácia je náročná na kvalifikáciu pracovnej sily a vyžaduje výrazné využitie informačných technológií na jej zabezpečenie, je potrebný značný rozsah verejných prostriedkov. Problémy v oblasti daňovej administrácie vo väčšine krajín sú podobné – stále rastúce zaťaženie, komplexnosť fiškálnej legislatívy, spôsoby správania daňových poplatníkov, miera obchádzania a platenia daní, snaha zlepšiť kvalitu poskytovaných služieb, snaha znižovať náklady výberu daní, potreba jej efektívneho a účelového manažmentu. Hlavnou úlohou daňovej administrácie je implementácia pravidiel zdaňovania. Podľa celosvetových skúseností – administratívne náklady na výber centrálnych daní dosahujú v priemere jedno percento a na výber miestnych daní až do tridsať percent daňových príjmov. Hľadanie ciest zvyšovania efektívnosti a účelnosti výberu daní a optimalizácie ich funkčnosti a účinnosti je preto aktuálnou otázkou v každej krajine. Niektoré krajiny dokonca uvažujú o jej privatizácii a diskusia vedeckej obce v tomto smere ešte nebola ukončená.

Rozhodujúcou úlohou daňovej administrácie nie je výkon daňovej politiky, ale realizácia daňovej techniky. Významná časť kritiky daňových systémov je spojená s nadmernou komplexnosťou ich administratívy a s tým spojenými problémami ich prepojenia a správnej platby dane. Nadmerná komplexnosť môže stimulovať nárast počtu nelegálnych transakcií v tieňovej ekonomike a rast dopytu po legálnych možnostiach, ako platiť menší rozsah daní a preferovať nelegálne vyhýbanie sa plateniu daní.

Rešpektujúc tieto východiská a súčasne vychádzajúc z poznatkov o problémoch daňovej praxe v SR navrhujeme zvýšenie účinnosti a efektívnosti daňovej administrácie na Slovensku odvíjať od prehodnotenia a preferencie riešenia nasledovných priorít:

- rekonštrukcia štátokontrolných finančných mechanizmov. Okrem dobudovania systému štátnej pokladnice považujeme za nevyhnutné vykonať radikálne organizačno-štrukturálne zmeny v štátnej finančnej kontrole. Daňové orgány navrhujeme vyčleniť z odmeňovania rozpočtovej sústavy bežnej štátnej správy

a priznať im osobitný finančný režim vo väzbe na štátny rozpočet. Rovnako aj finančnú políciu vyčleniť z bežnej sústavy policajných orgánov a priznať jej osobitný režim správy a odmeňovania. Tým by sa výrazne posilnilo ich kompetenčné postavenie,

- reorganizovať sieť daňových orgánov korekciou jej štruktúry s cieľom zoštíhľenia aparátu daňových riaditeľstiev a presunu voľných finančných zdrojov redukciou administratívy na zvýšenie technickej vybavenosti (t. j. ústupu od 3-úrovňového modelu riadenia na 2-úrovňový: zrušíť krajské daňové riaditeľstvá a posilniť úlohu jediného systému metodického centra racionalizáciou, ktorá by spočívala v zriadení len jedného ústredného daňového riaditeľstva, čím by došlo k úspore i racionalizácii zdrojov, výpočtovej techniky i odbúraniu dvojkoľajnosti v riadení a usmerňovaní výkonných článkov v podobe daňových úradov),

- vykonať kvalifikačno-personálny audit ľudských zdrojov v daňových orgánoch a sofistikovať pracovnú systematizáciu so súčasným začatím špecializácie daňových kontrolórov na niektoré podnikateľské aktivity minimálne na 2 najvýnosnejších daniach – t. j. dani z príjmov a dani z pridanej hodnoty. Presadzovať elitnú profesionalizáciu nielen s dôrazom na vedomostný potenciál, ale aj morálno-etický kódex daňového úradníka,

- komplexné prehodnotenie a racionalizácia hmotno-stimulačnej sústavy odmeňovania za náročnú vysokokvalifikovanú prácu (špičkových a pilierových pracovníkov odmeňovať výrazným odstupňovaním od priemerných – napríklad zavedením nových kvalifikačných stupní zväzím posilnenie stimulácie vo väzbe na alternatívu konštituovania právnej subjektivity daňových úradov a zrušíť centralistické prerozdeľovanie odmien pre daňové úrady, dodržiavať princíp zásluhovosti),

- etablovanie daňovej polície s osobnými kompetenciami (napr. maďarský model) a vytvorenie inštitútu daňových pátračov (nemecký model), ako aj vyčlenenie zdrojov na vybudovanie siete daňových informátorov,

- vytvorenie ústredného registra skorumpovaných daňových úradníkov a databanky informácií o ich majetkových pomeroch s mechanizmami priebežného auditu ich nárastu a testovania čestnosti úradníka, napr. falošnými podplácačmi podľa zahraničných skúseností,

- zvýšenie flexibilitnosti daňových kontrol s prednostnou orientáciou na výšku efektu (t.j. ústup od kontrol „tzv. malých rýb“, ale orientácia na veľké daňové subjekty, ústup od rastu periodických kontrol, ale zvýšenie objemu priebežných kontrol a vývoj nových kontrolných postupov, zavedenie stálych daňových misíí v priemyslených gigantoch SR a rozšírenie daňového monitoringu na báze výpočtov daňovej analýzy),

- progresívna modernizácia a technizácia nástrojového inštrumentária orgánov kontroly s diverzifikáciou od správy daní (zvýšenie počtu a úrovne školení a zahraničných odborných stáží pre kontrolórov, ich vybavenie prenosnými počítačmi a mobilnými telefónmi, automatizovaný systém prepojenia informačnej databanky po osi colnice – živnostenské – daňové úrady, maximálne vylúčenie vplyvu subjektivity pri výkone kontroly daní, napr. automatizovaným výberom daňovo najrizikovejších podnikateľov na kontrolu cez počítač),

- urýchlené zavedenie do praxe a komplexná implementácia nového programu ÚDR SR (známeho pod názvom „Nástroje nevyhnutné na eliminovanie faktorov podieľajúcich sa na raste korupcie, rozsahu čiernej ekonomiky, podvodov a s tým súvisiaceho organizovaného zločinu“) z roku 1997–1998.

Posilnenie daňovopozitívneho povedomia spoločnosti

Pri posúdení tejto ideovej orientácie sme vychádzali z toho, že treba radikálne zmeniť myslenie ľudí, čo žiaľ nie je proces jednoduchý, krátkodobý a bezbolestný. Od úspechu tohto kroku však a priori záleží podľa nás aj globálny progres a benefit celej ekonomickej reformy v SR.

Zmena modusu vivendi daňových subjektov v kvalite života počas socializmu v centrálne riadenej ekonomike a jej nový rozmer chápania v trhovej ekonomike sú antagonistické a nezrovnateľné fenomény, kde najmä osobné pohodlie ľudí a zvyk na vysokú mieru starostlivosti a sociálneho cítenia zo strany niekdajšieho komunistického štátu bránia rýchlej adaptácii na nový spôsob myslenia.

Žiadna krajina sa zatiaľ nedostala zo stavu, v ktorom sú teraz transformujúce sa ekonomiky, do stavu ekonomickej výkonnosti, v ktorej sú teraz vyspelé krajiny štandardných trhových ekonomík. Novodobé učebnice modernej ekonómie o tom, ako na to, ešte len budú napísané. Zo situácie, keď vládne programy založené skôr na transferoch dôchodkov ako na produktívnych infraštruktúrnych investíciách, chcú prejsť naraz k vysokej životnej úrovni spoločnosti, je nemožné. Západoeurópske vyspelé ekonomiky v skutočnosti nerozvíjali svoj celoživotný systém sociálnej starostlivosti

od nepamäti. Začali s ním až počas posledných dvadsiatich, tridsiatich rokov. Teda, keď už boli bohatí. V rokoch, keď západ rýchlo rástol, boli dane oveľa nižšie, ako sú teraz. Jedným zo spoločných menovateľov rýchlo sa rozvíjajúcich krajín juhovýchodnej Ázie je dnes malý rozsah ich systému sociálnej starostlivosti. Tieto skutočnosti je nutné daňovým subjektom v transformujúcich sa ekonomikách neustále vysvetľovať. Podiel tieňovej ekonomiky v transformujúcich sa ekonomikách vrátane Slovenska je obrovský. Vzhľadom na neskúsenosť s jeho identifikáciou v našich podmienkach si ho netrúfajú kvantifikovať ani renomovaní ekonomickí experti. Príčinou všadeprítomných daňových únikov sú najmä zmeny spôsobov, ktorými si ľudia zarábajú na živobytie – často bez toho, aby ich štát bol schopný nejako kontrolovať. V bývalom socialistickom bloku nastali predtým nepoznané pohyby pracovnej sily na neregulovanom trhu práce. Počet transakcií v hotovosti vysoko rastie bez schopnosti štátu vykonať účinný monitoring. Antisociálne javy ako korupcia, úplatkárstvo, racketing, tuneling a iné nečestné formy prebujnenia aktivít na získanie príjmov bez zdanenia evokujú aj u svedomitých občanov a systémovo sa správjajúcich daňových subjektov tendencie negatívnych trendov vyhýbania sa plateniu daní. Aj keď je to nefahké, je nutné aj v prostredí tejto ekonomickej kontraproduktívnosti u daňových subjektov povzbudiť a evokovať ich presvedčením, aby inklinovali k relevantnému daňovo-právnomu pozitívnemu mysleniu a systematickému plateniu daní.

Nazdávame sa, že centrálna ekonomika s direktívnym riadením zakorenila aj u niektorých našich občanov falošnú sociálnu rovnosť, sklon k pohodlnosti i personálnej dismotivácii v polohe na zníženie náročnosti pracovného výkonu i životného snaženia sa jednotlivca. Všetky životné istoty boli garantované zákonom, neformoval sa žiadny reálny trh, nebolo treba žiadnu konkurenciu, čo bol raj najmä pre menej schopných jedincov a lajdákov.

Dominantným názorom – najmä mladej a strednej generácie je názor preferujúci daňovú neposlušnosť a egoistické ekonomicko-ekologické správanie sa jedincov. Veľká skupina občanov postráda najlapidárnejšie základy ekonomickej gramotnosti a nerozumie, resp. ani nemá záujem naučiť sa a často ani nechce rozumieť daňovým transferom, ich zmyslu a následnému užitíu v podobe bumerangového efektu pre nich samotných cez čerpanie v celospoločenskej spotrebe z pohľadu nielen makroekonomických, ale i mikroekonomických väzieb.

Domnievame sa, že veľké rezervy pri budovaní žiaduceho právno-daňového povedomia obyvateľstva v SR sú dané aj rezervami v edukácii a nedocenením účinnej sily masmédií a vzdelávacej sústavy pri šírení preventívno-edukačných programov pre daňové subjekty z radov podnikateľov i nepodnikajúcich občanov.

K meritu vecí v tejto oblasti navrhujeme koncentrovať ďalšiu pozornosť a orientovať závery predovšetkým na tieto väzby a priority:

- široká podpora trhu pre produkty domácej ekonomiky aj systematickou a pravidelnou výchovou národa k preferencii spotreby národného tovaru z produkcie slovenských výrobcov, a nie zahraničného dovozu s kvalitou často ani nezrovnateľnou so slovenským, a tým vlastne k nepriamej podpore práce našich ľudí, čoho následkom by malo byť viac príjmov a z nich viac daní pre štátnu pokladnicu,

- v masmédiách televíznych a rozhlasových spoločností nadviazať na verejno-populárny seriál k daňovej výchove ďalšími podobnými programami zostavenými zrozumiteľne, pričom dôraz je nutné položiť na uvádzanie takýchto programov v hlavných vysielacích časoch, keď je najvyššia sledovanosť,

- do najčítanejších periodík, najmä najpopulárnejších denníkov zaradiť rubriku s daňovou problematikou a štátom iniciovať založenie špecializovaného periodika venovaného výlučne daňovým neplatičom, pranierovaniu daňových podvodníkov a prezentácii daňových dlžníkov a porušovaniu finančnej disciplíny voči štátnemu rozpočtu,

- získať podporu výchovno-vzdelávacej sústavy nielen ekonomických, ale aj neekonomicky zameraných stredných a vysokých škôl s alternatívnym rozšírením učebných osnov o učebné tézy zákonov daňovníctva a platenia daní v demokratickej spoločnosti a k pozitívnej daňovej motivácii mladej generácie využiť spoluprácu s ich vzormi a populárnymi osobnosťami show-biznisu a spoločenského života a vrcholovými predstaviteľmi cirkevných komunít,

- mobilizovať všetky ostatné na Slovensku dostupné a účinné sociálno-psychologické inštitúty a nástroje motivácie v cieľenej kampani na posilnenie fungujúcej demokracie, morálky, etiky, občianskej poslušnosti a následne daňovej disciplíny, vedúce k stabilizácii daňového inkasa štátu a jeho žiaducej revitalizácii.

Zlepšenie komunikácie medzi správcami daní a daňovými subjektmi

Daňové subjekty – daňovníci by sa mali naučiť korektným vzťahom k pracovníkom daňových orgánov, t.j. daniarom – čo však určite platí aj obrátene. Logickým výsledkom ekonomického snaženia každého podnikateľského subjektu i každého radového občana je maximalizovať svoj vlastný profit na uspokojenie osobných statkov, a teda platiť minimálne, resp. žiadne dane daniarom, ktorí strážia štátnu pokladnicu. Pokiaľ sa takýto daňovnícky algoritmus vyvíja v línii rešpektovania platnej daňovej legislatívy a adekvátnej daňovej etiky, niet dôvodu nič namietať.

Jedným z vážnych dôvodov bujnenia daňových únikov u nás je aj neochota a absentujúca spolupráca širokej verejnosti i daňových subjektov s kontrolnými orgánmi daňovej správy pri vyhľadávacej činnosti ekonomickej a daňovej kriminality.

Praktické skúsenosti autora naznačujú, že daňovníci sa často kriticky obracajú na daniarov, že sú často len v polohe, keď obrazne povedané stokoruny naháňajú, ale milióny im utekajú. Zo strany daňových subjektov sú časté sťažnosti na predimenzovanú byrokráciu daňových úradníkov, ktorá podnikateľov príliš zaťažuje, na neadekvátny formalizmus pri daňových kontrolách, na nejasnosť a časté zmeny zákonov a neochotu väčšiny daniarov pri podávaní aspoň základných rámcových daňových rád a informácií. V praxi sa zo strany daňových orgánov často neopodstatnene a zavádzajúco argumentuje pri neochote poradiť daňovým subjektom príslušným ustanovením zákona č. 254/1993 Z.z. o územných finančných orgánoch – t.j. „že pracovníci územných finančných orgánov nesmú zárobkovo vykonávať kontrolnú, daňovú ani účtovnú poradenskú alebo podobnú činnosť pre daniarov“. Pointa je v tom, že tento názor je irelevantný, lebo podľa dikcie citovaného zákona teda bezplatne poradiť daňovým subjektom môžu⁵⁾. Považujeme za nutné revidovať tento nedostatok vo výklade zákona tak, že úlohou daňových úradníkov v rámci ich profesnej hrdosti i daňovej etiky by malo byť povinne usmerniť každého daňového poplatníka v základných otázkach zložitých peripetií daňových zákonov a až v prípade nadštandardných požiadaviek smerujúcich k daňovej špekulácii ich odkázať na neštátne poradenské daňovo-účtovné firmy zriaďované na komerčnom princípe. Otázky daňovníckej obce sú predsa pre každého daňového úradníka tým najlepším a najlacnejším tréningom jeho špecializácie a testom odbornej pripravenosti.

Daniari sa právom ponosujú na nekonečnú vynaliezavosť daňových podvodníkov, na nezáujem daňovníkov osvojiť si aspoň základné a daňovými pracovníkmi odporúčané normy a zákony, na nepriznávanie daňových príjmov, na nízku daňovofinančnú disciplínu daňových subjektov, na nespôluprácu obecných úradov a ostatných lokálnych orgánov štátnej správy či občianskej verejnosti pri vyhľadávacej činnosti daňových úradov a na mnohé urážlivé a osočujúce vystúpenia daňovníkov, nezriedka až inzultatívneho charakteru. V tomto smere sú v skvalitňovaní daňovej etiky ešte veľké rezervy.

V kontexte uvedených skutočností navrhujeme zo strany štátu dôraznejšie akcentovať a pragmaticky precizovať všetky dostupné cesty vedúce k zmierneniu

⁵⁾ Podľa: Burák, E.: Daniar versus daňovník In: BIATEC, 1996, č. 5, s. 11–12

konfrontácie a napätia v daňovom konaní. Z hľadiska priority i profesionality prirodzených záujmov bude mať vzťah daniarov a daňovníkov vždy antagonistickú dimenziu. Je však nutné zmierniť jeho konfrontačný podtón a vzájomnú komunikáciu obaliť konštruktívnosťou a korektným spôsobom vedenia dialógu na báze partnerstva. Najčastejšie spory medzi daniarmi a daňovníkmi sa vedú kvôli nejasnosti daňových zákonov, pričom ich základom je rozdielny názor oboch strán na dôkazno-preukaznú stránku niektorých skutočností rozhodujúcich pre výpočet dane. Konkrétnym príkladom je napr. ustanovenie § 39 zákona č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov, ktorý bol prijatý ešte v závere roku 1992. Podľa citovaného paragrafu malo MF SR ustanoviť všeobecne záväzným právnym predpisom podrobnosti k § 24 a § 25 citovaného zákona a upresniť tak sporné daňovo uznateľné výdavky. Ako je nám známe, doteraz takýto predpis MF SR nevydalo.

Aby došlo k žiaducemu zlepšeniu komunikácie v daňovom konaní navrhujeme razantnejšie sofistikaovať a exaktnejšie vymedziť (legislatívou, erudíciou daňových kontrolórov) pomyselnú hranicu medzi ľudskou chybou daňového subjektu a zjavným špekulačným úmyslom daňového subjektu iniciovaným a priori záujmom poškodiť štát v krátení daní. Len čistú podozrievavosť daňových úradníkov (pri zistení akéhokoľvek rozdielu na daniach pri kontrole), že ide vždy o daňového podvodníka a defraudanta je nutné nahradiť erudíciou a kvalifikovanosťou dôkazov na báze racia, ale nie na báze emócií. Rovnako citlivo treba senzorovať a následne diferencovať medzi legálnymi technikami vyhýbania sa plateniu daní, ktoré neprestupujú zákon (odborný termín „tax avoidance“) a nelegálnym vyhýbaním sa plateniu daní („tax evasion“).

Máme za to, že daňová komunikácia medzi štátom a občanom je natoľko dôležitá, že túto oblasť je nevyhnutné neustále monitorovať a v prehlbovaní jej kvality ešte viac čerpať z medzinárodných skúseností a vzorov vyspelých demokracií a ich najmodernejších trendov. Medzi súčasné moderné nástroje v zvyšovaní efektívnosti daňovej administrácie v tejto oblasti patria napr. modernizácia poskytovania služieb daňovníkom zo strany štátu podľa koncepcie nových manažérsko-partnerských techník s orientáciou na zákazníka a etablovanie definícií základných práv daňového subjektu do formálnej podoby prijatia „listiny práv daňovníka“.

3. Návrh harmonogramu racionalizácie inkasa daní

Základným problémom slovenskej ekonomiky je problém finančnej a rozpočtovej politiky. Na základe uznesenia vlády SR č. 685 z 15. 10. 1996 vypracovalo MF SR návrh stratégie finančnej politiky na roky

1998–2000 s výhľadom do roku 2002 i s návrhom opatrení na jej realizáciu. Tento materiál bol prerokovaný ekonomicko-sociálnou radou 22. 4. 1998⁶⁾ a podľa neho sa má realizovať aj stratégia daňovej politiky v súčasnosti i najbližšom období. Podľa názorov časti národohospodárov kumulovaný deficit v štátnom rozpočte od roku 1994 do roku 1997 i súčasné ťažiskové problémy slovenskej ekonomiky budú nútiť naďalej k udržiavaniu vysokých daňových sadzieb pre fyzické aj právnické osoby. Avizovaná revitalizácia minimálne v podobe kvalitatívne iného zákona o daniach z príjmov a smerujúca k avizovanému zníženiu daňového zaťaženia má nadobudnúť účinnosť až 1. 1. 1999. Prebiehajúca tretia vlna privatizácie v štáte, ktorá by mala zahrňovať minimálne sektor zdravotníctva a niektoré vlajkové lode zo štátnych podnikov a bánk, ešte nebola ukončená.

Uvedené skutočnosti sú len niektoré z medzičlánkov reťazenia ekonomických východísk, predpokladov a súvislostí, od ktorých sme odvíjali koncepciu nášho návrhu harmonogramu racionalizácie inkasa daní, ktorý navrhujeme z časového hľadiska rozdeliť na dve etapy. Prvou etapou by bola etapa komplexných daňových analýz a prípravy systémových opatrení, a táto by trvala do 31. 12. 1998. Druhou etapou by bola etapa účinnosti týchto opatrení a realizácie schválených legislatívnych zmien s predpokladom ich uvedenia do praxe, t.j. platnosti od 1. 1. 1999. V kontexte naznačeného predpokladu navrhujeme našu víziu harmonogramu revitalizácie daňového inkasa štátu orientovať do nasledovných krokov.

- vykonanie odbornej analýzy celého daňového systému v SR za časový rad rokov 1993–1997,
- syntézu výsledných zistení rozčleniť na diverzifikáciu nevyhnutných (obligatórných) systémových zmien a alternatívnych (fakultatívnych) systémových zmien podľa dôležitosti i ekonomických možností štátu,
- vypracovať ministatégiu korekcie daňovej sústavy SR orientovanú na stabilizáciu a zlepšenie daňového inkasa štátu,
- realizácia konkrétnych parciálnych opatrení a koncepcií podľa strategického rámca.

⁶⁾ Podľa: Košťálová – Mošková, T.: K stratégii finančnej politiky na roky 1998–2000. In: Národná obroda, 1998, č. 103, s. 9

Správne číslovanie krajín v grafe z 1. časti č. 8/98, str. 10: 1. Vyspelá Ázia, 2. Ázijské tigre, 3. Balkánske krajiny

FORMOVANIE PEŇAŽNEJ ZÁSObY NA SLOVENSKU V ROKOCH 1993–1997

(II. ČASŤ)

Ing. Zora Komínková, PhD.

Inštitút menových a finančných štúdií, Národná banka Slovenska

Mikroekonomické súvislosti analýzy M2

V prvej časti tejto štúdie sme analyzovali niektoré makroekonomické súvislosti vývoja dopytu po peniazoch a ponuky peňazí, ktoré sa v sledovanom období podieľali na formovaní peňažného agregátu M2, definujúceho celkovú peňažnú zásobu v ekonomike Slovenska. Dospeli sme k priebežnému záveru, že vývoj peňažnej zásoby smerom k znižovaniu podielu rýchlolikvidnej zložky M1 na súhrnnom agregáte M2 indikoval v zásade stabilizujúci sa trend menového vývoja zodpovedajúco rýchlemu utlmovaniu inflačných tlakov. Pozornosť sme venovali aj vývoju ukazovateľa rýchlosti obehu peňazí, ktorý v poslednom období vykazuje výrazne zrýchľujúcu sa dynamiku, čo naznačuje zrod tendencie ku klesajúcemu dopytu po peniazoch.

Rozpornosť týchto dvoch čiastkových záverov (zlepšovania základnej štruktúry M2 a znižovania dopytu po peniazoch) z hľadiska inflačných očakávaní vedie k potrebe hlbšieho pohľadu na časovú a sektorovú štruktúru súhrnného peňažného agregátu M2, ktorej formovanie je výsledkom správania ekonomickej mikrosféry – obyvateľstva a podnikov – rozhodujúcej sa podľa vlastných kritérií o rozdelení svojich peňažných zostatkov do vkladov s rozličnou dobou viazanosti, resp. do rýchlolikvidných (transakčných) a menejlikvidných (prevažne úsporových) foriem peňazí. Toto rozhodovanie, determinované predovšetkým krátkodobými i dlhodobjšími zámermi v oblasti spotreby (resp. všeobecnejšie výdavkov), ovplyvňuje a niekedy aj výrazne modifikuje politiku obchodných bánk v oblasti klientských úrokových mier. Tá však je primárne výrazom ich politiky riadenia aktív (úverov) a pasív (vkladov) zodpovedajúco kritériám ziskovosti podnikania a regulačným predpisom bankového dohľadu o obozretnom správaní bánk na peňažnom trhu v ohraničeniach daných menovopolitickými zámermi centrálnej banky.

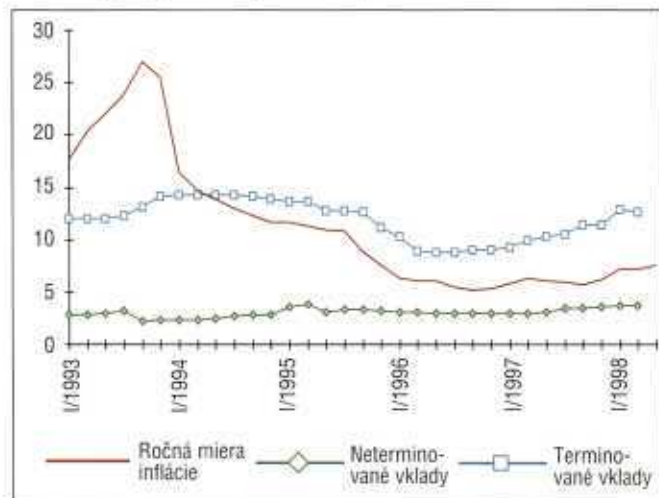
Na Slovensku sa význam týchto mikroekonomických súvislostí vývoja peňažnej zásoby prejavil priam ilustratívne a v tejto optike je uskutočnená aj nasledujúca analýza.

Vývoj úrokových mier z vkladov

Už v prvej časti tejto práce sme sa zmienili o vplyve

úrokového diferenciálu na relatívnu neatraktivnosť vkladov v cudzej mene oproti korunovým termínovaným vkladom, ktorý bol bezpochyby faktorom stabilizujúcim podiel vkladov v cudzej mene na M2 na relatívne nízkej úrovni okolo 10 %. Úrokový stimul v prospech korunových termínovaných vkladov je výrazný aj v porovnaní s úrokovou mierou poskytovanou z neterminovaných vkladov (graf 1): napriek výraznému poklesu miery inflácie v priebehu sledovaného obdobia sa aj reálny úrokový výnos z týchto vkladov udržuje na relatívne vysokej úrovni.

Graf 1 Vývoj priemerných úrokových mier z vkladov

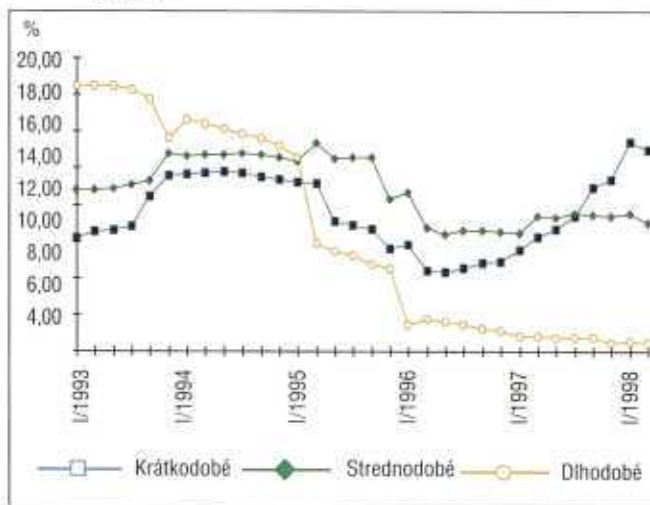

Faktor výšky úrokového výnosu na atraktivnosť vkladov podstatne nadobúda na význame v samotnom okruhu termínovaných vkladov, v rámci ktorého výrazne ovplyvňuje formovanie ich štruktúry podľa časového rozlíšenia. Vývoj úrokových mier z termínovaných vkladov podľa troch hlavných skupín (graf 2) v zásade interpretuje reakcie obchodných bánk na situáciu na peňažnom trhu SR a na menovopolitické opatrenia NBS v jednotlivých fázach sledovaného obdobia tak, aby uspokojovali zábery obchodných bánk v úverovej oblasti zodpovedajúco komerčným zásadám ich podnikania.

Z analytického hľadiska je zaujímavé obdobie od začiatku roka 1995, keď po úplnom zrušení úverovej regulácie (úverových limitov) sa na peňažnom trhu vytvorila situácia „voľnej súťaže“, čo si vynútilo aj

flexibilnejšie využívanie úrokovej politiky pri riadení aktív a pasív obchodných bánk, resp. väčšiu diferenciáciu úrokových sadzieb podľa časovej viazanosti uskutočňovaných operácií. Adaptačná reakcia v roku 1995 mala charakter postupného znižovania úrokových sadzieb zo všetkých troch skupín vkladov, ktorých úrovne sa v roku 1996 relatívne stabilizovali. Výnimkou boli sadzby z krátkodobých vkladov, ktoré od druhej polovice roku 1996 začali opäť rásť a v priebehu roku 1997 sa zvýšili o vyše 4,5%-ného bodu (z 8,88 % v decembri 1996 na 13,39 % v decembri 1997).¹

Graf 2 Vývoj priemerných úrokových mier z terminovaných vkladov

Prudký vzostup úrokových mier z krátkodobých vkladov mal pritom veľmi diferencovanú podobu podľa časovej viazanosti vkladov. Ak úroková miera z krátkodobých vkladov spolu sa za rok zvýšila v priemere o 3,84 bodu (z 9,55 % v januári na 13,39 % v decembri), priemerná úroková miera z vkladov do 1 roka (t.j. najdlhodobejších vkladov v rámci krátkodobých) sa zvýšila iba o 1,5 bodu (z 9,01 % na 10,51 %), zatiaľ čo úrokové miery z ostatných krátkodobých vkladov (v rozlíšení do 1 mesiaca, do 3 mesiacov, do 6 mesiacov a do 9 mesiacov) sa zvýšili rádovo o 5–6,5 bodu.²

Vývoj úrokových mier z vkladov v roku 1997 s cha-

¹ Na trendovom charaktere vývoja úrokových mier z terminovaných vkladov je zreteľný aj prudký pokles úrokových mier z dlhodobých (5 a viacročných) vkladov, ktoré od konca roka 1995 nevykrývajú ani inflačné znehodnotenie vkladov. Tu však treba upresniť, že väčšinu dlhodobých vkladov v bankách na Slovensku predstavujú vklady obyvateľstva v rámci stavebného sporenia. Ich atraktivita sa namiesto primeranej úrokovej sadzby opiera o iné výhody, o ktorých sa zmienime na príslušnom mieste.

² S výnimkou vkladov do 6 mesiacov, kde zvýšenie priemernej úrokovej miery malo podstatne nižšiu dynamiku, na úrovni 2,2 bodu. Vývoj priemernej úrokovej miery z vkladov do 7 dní sa vyznačoval podstatnými medzimesačnými výkyvmi, keďže jej úroveň v zásade kopirovala aktuálnu situáciu na peňažnom trhu. Najvyššia priemerná úroková miera z týchto vkladov bola v máji (21,23 %), k najväčšej medzimesačnej zmene však došlo z februárových 10,44 % na marcových 18,23 %.

akteristicky vysokou dynamikou rastu úrokových sadzieb z veľmi krátkodobých vkladov bol dôsledkom turbulencií na peňažnom trhu SR, ktorých sprievodným javom bolo výrazné zvýšenie medzibankových úrokových sadzieb.

V stručnom zhrnutí možno konštatovať, že tendencia k rastu úrokových sadzieb na peňažnom trhu SR v roku 1997 bola vyvolaná predovšetkým vysokým dopytom verejného sektora po finančných zdrojoch. Dodatočným vplyvom, pôsobiacim prirastovo na cenu peňazí, bol májový útok zahraničných investorov na kurz slovenskej koruny, ktorý možno považovať za súčasť, resp. odraz nestability medzinárodných finančných trhov po udalostiach v juhovýchodnej Ázii a Českej republike, ale aj ako dôsledok nepriaznivého vývoja ukazovateľov vonkajšej ekonomickej rovnováhy v samotnej SR.

Deficit bežného účtu platobnej bilancie, od roku 1996 značne prevyšujúci štandardnú mieru bezpečnosti na úrovni 5 % HDP, pretrvávajúci fiskálny deficit, zvyšujúca sa zahraničná zadlženosť Slovenska a rastúce devalvačné očakávania vytvorili komplex signálov o zhoršujúcich sa podmienkach stability slovenskej meny, ktoré vytvorili vhodné prostredie pre špekulácie okolo jej výmenného kurzu. Prudký vzostup úrokových sadzieb možno v tejto súvislosti považovať za cenu udržania režimu fixného výmenného kurzu. Extrémne hodnoty, prekračujúce 100 %, mali iba krátkodobé trvanie, po celý rok sa však úrokové sadzby vyznačovali vysokou volatilitou, čo viedlo aj k dočasnému zastaveniu kótovania oficiálnych sadzieb BRIBOR. Udržiavanie úrokových sadzieb na vysokej úrovni má však aj svoje systémové, resp. dlhodobejšie príčiny (vrátane nefunkčnej alebo nevyhovujúcej legislatívy), obsiahnuté v pretrvávajúcom vysokom podiele rizikových úverov na úverových aktivitách obchodných bánk. To súvisí s celkovou situáciou v podnikovej sfére a s neuspokojujúcou úrovňou fungovania mechanizmov, ktoré by mali čistiť trhy.

Vysoké úrokové miery z veľmi krátkodobých vkladov, ktorými si obchodné banky dopĺňali chýbajúcu likviditu, vyvolali výraznú reštrukturalizáciu peňažnej zásoby M2 v prospech krátkodobých terminovaných vkladov. Tým sa značne zmenili formálne vlastnosti agregátu kvázipeňazí: na úkor úsporovej funkcie narástol význam transakčnej funkcie v ňom sústredovaných vkladov. Narušili sa tým však aj kvalitatívne charakteristiky celkovej peňažnej zásoby M2, resp. určitej miery jej bezpečnosti v čase, ktoré nepriaznivo vplyvajú na výkon úverových aktivít bánk.

Masovo sa rozšírila aj nová – špekulačná – forma peňažného správania ekonomických subjektov, ktorú im umožňuje vysoký úrokový diferenciál medzi jednotlivými skupinami peňažných aktív. Táto skutočnosť potenciálne zasahuje aj do podmienok plnenia menovopolitických cieľov NBS v oblasti tempa rastu M2, vzhľadom na „samogenerujúci“ mechanizmus tvorby dodatočných peňažných zdrojov (úrokových výnosov), ktoré rozširujú celkovú peňažnú zásobu M2.

Analýza terminovaných vkladov podľa časového rozlíšenia

Na základe formálneho vymedzenia funkcií agregátov úzkych peňazí M1 a kvázipeňazí QM ako transakčných a úsporových peňazí sa z podielov oboch týchto agregátov na celkovej peňažnej zásobe M2 dá schematicky odvodiť miera stability menového prostredia v ekonomike: predpokladá sa, že pri inflačných očakávaniach ekonomické subjekty majú väčší sklon k držbe rýchlolikvidných peňazí (M1), zatiaľ čo s rastúcou dôverou v stabilitu meny sa budú zvyšovať úsporové motívy držby peňazí a podiel kvázipeňazí na M2 sa bude zväčšovať. Rast podielu zložky kvázipeňazí na M2 by teda mal byť priaznivým ukazovateľom menovej stability.

Tento formálny záver však vzhľadom na vnútornú štruktúru samotného agregátu kvázipeňazí – zahrnujúceho terminované a úsporové vklady, vklady stavebného sporenia a také produkty peňažného trhu ako vkladové certifikáty a pod., ale nezriedka aj vklady v cudzej mene, ako je to aj v prípade Slovenska – môže byť v skutočnosti celkom mylný. V prípade, keď súčasťou QM sú aj vklady v cudzej mene, zvyšovanie podielu QM na M2 môže byť vyvolané práve inflačnými očakávaniami a presunom peňažných zostatkov v domácej mene do vkladov v konvertibilnej mene v snahe uchovať hodnotu peňažných aktív.³ Udržanie platnosti menovopriaznivého významu zvyšovania podielu QM na M2 sa teda presnejšie viaže na rast terminovaných vkladov v domácej mene v rámci QM. Ani tento záver však nemusí byť celkom správnym obrazom skutočnosti: terminované vklady predstavujú veľmi nehomogénny agregát, sústreďujúci peňažné vklady so značne odlišnými charakteristikami: od veľmi krátkodobých vkladov s výpovednou lehotou do 7 dní, resp. niekoľkých týždňov až mesiacov, ktoré v podstate bez problémov môžu plniť transakčnú funkciu, až po dlhodobé vklady na 5 a viac rokov, ktoré takmer plnohodnotne plnia funkciu úsporových vkladov. Preto ani rast podielu terminovaných

Tab. 1 Vývoj časového rozlíšenia terminovaných vkladov a priemerných úrokových mier

	1993		1994		1995		1996		1997	
	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
Terminované vklady spolu, z toho:	100,0	14,30	100,0	13,89	100,0	10,85	100,0	8,63	100,0	11,62
krátkodobé	49,4	13,63	53,8	13,39	50,6	10,08	51,1	8,88	56,9	13,39
strednodobé	43,8	14,72	40,1	14,46	37,9	12,85	36,9	10,56	29,8	11,4
dlhodobé	4,2	16,51	6,0	14,48	11,5	7,67	12,0	4,85	13,3	4,51
Korunové vklady spolu, z toho:										
neterminované	100,0		100,0		100,0		100,0		100,0	
terminované	47,5		42,9		43,1		43,6		36,1	
neterminované + krátkodobé terminované	52,5		57,1		56,9		56,4		63,9	
	73,5		73,6		71,9		72,4		72,4	

(1) V % na korunových terminovaných vkladoch spolu; (2) priemerná úroková miera za december. Prameň: Výročná správa NBS 1993-1996; Situačná správa o menovom vývoji v SR za január 1998; vlastné prepočty.

vkladov na QM nemusí automaticky znamenať pozitívny kvalitatívny posun v štruktúre celkovej peňažnej zásoby M2.

Z analýzy vývoja podielov korunových terminovaných vkladov a vkladov v cudzej mene na agregáte kvázipeňazí v podmienkach Slovenska sme dospeli k záveru, že po uvoľnení devízového hospodárstva a upokojení „hladu“ ekonomických subjektov po devízových prostriedkoch v prvých rokoch transformácie sa prechodne prudká dynamika rastu vkladov v cudzej mene zmiernila a ich podiel na kvázipeňazoch sa postupne znižoval z 20,8 % z konca roka 1993 na 16,4 % ku koncu roka 1997. Podiel korunových terminovaných vkladov sa teda zrkadlovo zvyšoval. Ďalší stupeň dezagregácie v našej analýze ukáže, do akej miery priaznivo sa vyvíjala ich časová štruktúra.

Z hornej polovice tab. 1⁴ vidno, ako sa formovala štruktúra tohto agregátu podľa troch hlavných skupín časového rozlíšenia. Pri permanentnom znižovaní podielu strednodobých vkladov na celkových terminovaných vkladoch (s celkovým poklesom o 20 percentných bodov na 29,8 % ku koncu roka 1997) trvale rástol podiel dlhodobých vkladov a od roku 1995 aj podiel krátkodobých vkladov. Motivácie držby dlhodobých vkladov, v ktorých prevládajú vklady stavebného sporenia,

³Výpočty vychádzajú z údajov bankovej štatistiky o celkových vkladoch. Podielové hodnoty preto nekorešponujú dokonale s hodnotami, ktoré by sme získali z menového prehľadu, sledujúceho iba vklady obyvateľstva a podnikov (a poisťovní). Rozdiel v trende podielu neterminovaných (terminovaných) vkladov na celkových korunových vkladoch predstavoval 1–2 percentné body viac (menej) než podľa údajov menového prehľadu. To znamená, že subjekty mimo súkromného sektora (t.j. najmä vládny sektor a neziskové organizácie) preferovali vyššie držby peňažných zostatkov vo forme rýchlolikvidných neterminovaných vkladov než podniky a obyvateľstvo. Je to dané charakterom ich prevádzkových potrieb.

⁴Tieto súvislosti sú v súčasnosti charakteristické najmä pre transformujúce sa ekonomiky a pomerne dobre vystihujú vzťah medzi ukazovateľom likvidity M1/M2 a mierou dolarizácie peňažného obehu, danou podielom vkladov v cudzej mene na M2. Únik peňažných prostriedkov v národnej mene do vkladov v cudzej mene potom spôsobuje narastanie hodnoty podielu M2/M1, ktoré, pokiaľ sa vyznačuje prudkým tempom, sa považuje za jeden z indikátorov možného vzniku finančnej krízy v krajine.

Tab. 2 Krátkodobé vklady spolu

mld. Sk

	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Neterminované + krátkodobé terminované vklady	135,7	153,6	179,2	226,3	261,1	281,7
Neterminované	94,8	99,4	104,4	135,7	153,4	140,5
Krátkodobé terminované	40,9	54,2	74,8	90,6	107,7	141,2
Podiel krátkodobých terminovaných na celko- vých krátkodobých (v %)	30,1	35,3	41,7	40,0	41,2	50,1

Tab. 3 Vývoj štruktúry krátkodobých terminovaných vkladov*
a priemerných úrokových mier

	do 7 dní		do 1 mesiaca		do 3 mesiacov		do 1 roka	
	podiel	úroková miera	podiel	úroková miera	podiel	úroková miera	podiel	úroková miera
12/1996	0,84	9,51	17,17	8,87	10,36	8,89	62,69	8,91
3/1997	3,85	14,74	17,38	10,71	7,64	8,85	58,80	9,96
6/1997	6,88	14,76	16,86	12,27	6,84	11,37	57,14	10,11
9/1997	7,90	20,43	24,45	15,45	6,95	13,30	52,30	10,49
12/1997	6,16	17,10	34,79	16,25	7,88	15,04	46,03	10,51
3/1998	9,56	15,47	32,84	18,00	11,81	18,68	36,40	10,73

*Podiely na krátkodobých terminovaných vkladoch v %

sa neviažu na výšku úrokovej miery. Presuny medzi strednodobými a krátkodobými vkladmi sú však dobre vysvetliteľné úrovňou príslušných úrokových mier: do roku 1996 rozdiel medzi úrokovými mierami tu nebol zrejme dostatočne atraktívny na to, aby potlačil výhodu väčšej likvidnosti krátkodobých vkladov; v roku 1997 úrokový výnos z krátkodobých vkladov dosiahol absolútne najvyššiu hodnotu.

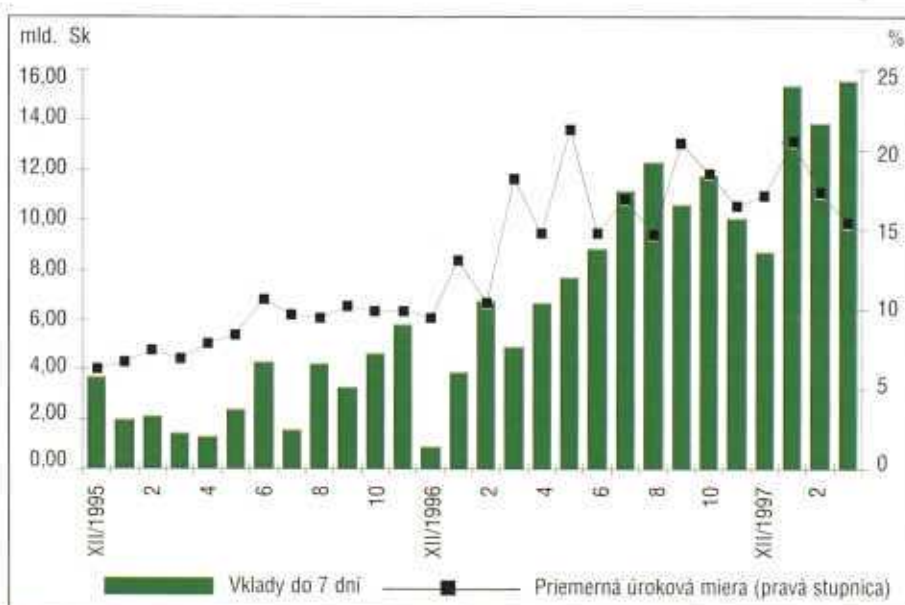
nenie časovej štruktúry vkladov (resp. peňažnej zásoby M2) ako primárnych zdrojov pre úverové aktivity bánk.

Z údajov v dolnej polovici tab. 1 rozšírených o údaje z tab. 2 zároveň získame aj čiastkovú informáciu o motívoch peňažného správania ekonomických subjektov. Pri v podstate rovnako hodnotnom uspokojovaní transakčného motívu držby peňazí pomocou neterminovaných a krátkodobých terminovaných vkladov došlo

k podstatnej zmene vnútri štruktúry takto skonštruovaného agregátu.

Východiskovú situáciu k 1. 1. 1993 predstavoval pomer zhruba 70:30 v prospech neterminovaných vkladov, ku koncu roku 1997 sa podiel oboch zložiek na celkových krátkodobých vkladoch vyrovnal na 50:50. K najväčšiemu posunu – takmer o 9 bodov – pritom došlo v priebehu roka 1997. To znamená, že celá polovica objemu krátkodobých vkladov – osobitne krátkodobé terminované vklady – umožňovala v rastúcej miere realizovať aj iný než čisto transakčný motív držby peňazí. Môžeme ho nazvať špekulačným motívom, uspokojovaným zaujímavým úrokovým výno-

Graf 3

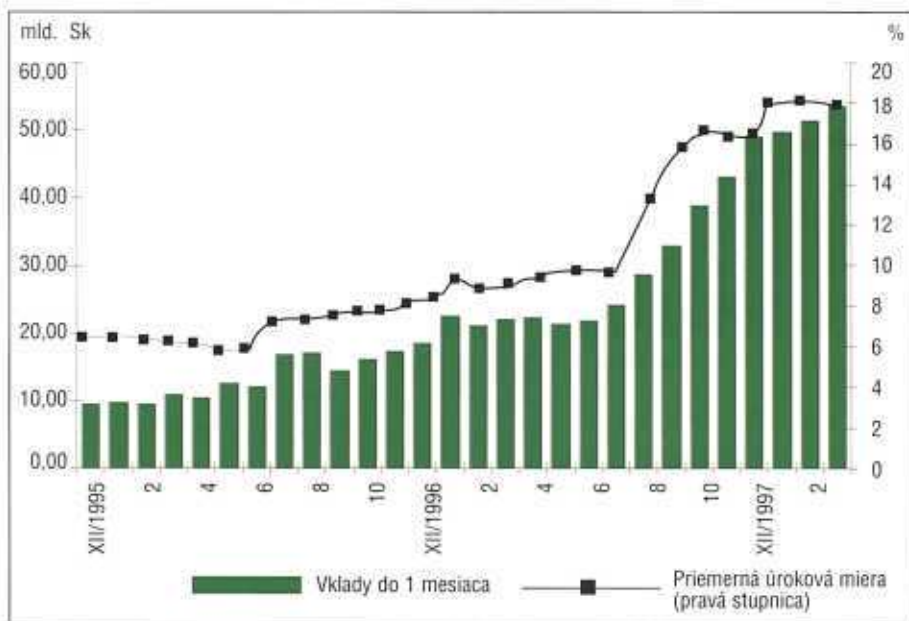
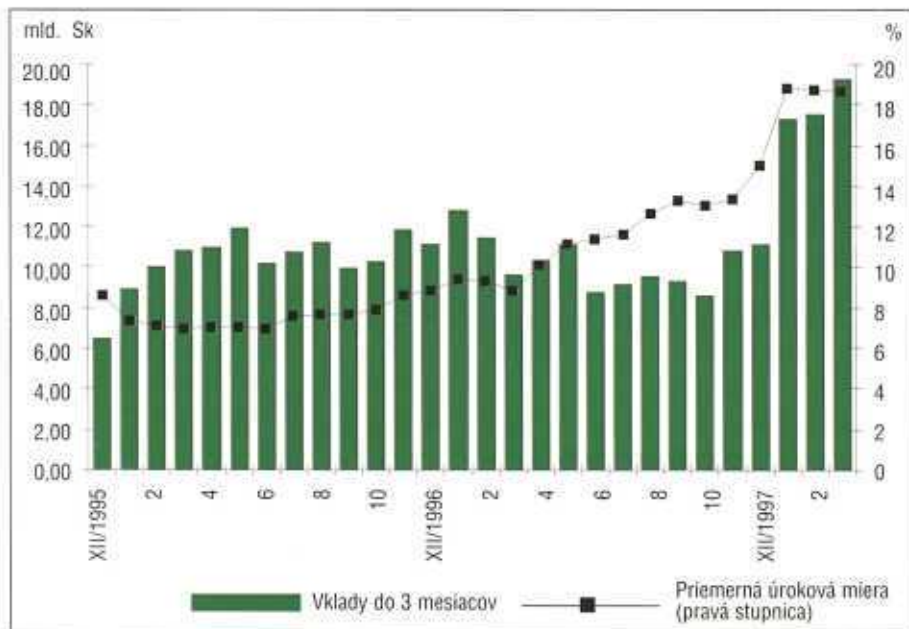
som. Tab. 3 ukazuje vývoj podielov vybraných skupín krátkodobých terminovaných vkladov na ich celkovom objeme v roku 1997, keď rast úrokových mier a následná reštrukturalizácia vkladov mali najdynamickejší priebeh.⁵

Aj z tohto prehľadu vidno, že vysoké úrokové miery výrazne priliehali vklady s veľmi krátkou časovou viazanosťou – spoločný podiel vkladov do 7 dní a do 1 mesiaca na krátkodobých terminovaných vkladoch sa medziročne zvýšil z 18 % na 41 %, zatiaľ čo podiel vkladov s viazanosťou do 1 roka (pri ktorých aj úroková miera zaznamenala najmenšiu dynamiku) poklesol pod polovicu na celkovom objeme týchto vkladov, pričom sa absolútne znížil aj ich objem. K veľmi silnému poklesu (o 5,6 mld. Sk) vkladov do 1 roka došlo potom v prvom štvrtroku 1998, čo spôsobilo dramatický pokles ich podielu (takmer o 10 bodov) na celkovom objeme krátkodobých terminovaných vkladov.⁶

Na ilustráciu uvádzame aj grafické príklady vývoja krátkodobých terminovaných vkladov s najkratšou dobou viazanosti a relevantných priemerných úrokových mier za obdobie 1996–Q1/1998 (grafy 3, 4, 5, 6 a 7).

Najpresvedčivejšiu väzbu medzi rastom úrokovej miery a objemom vkladov vykazovali vklady do 1 mesiaca; z povahy vkladov do 7 dní vyplýva väčšia voľnosť tejto väzby. U vkladov do 3 a do 6 mesiacov vidno v druhej polovici roka 1997 tendenciu k ich presunu v prospech

krátkodobějších vkladov, vysvetliteľnú nižším úrokovým výnosom na dlhšiu dobu viazanosti. S výraznejším zvýšením úrokových mier z týchto dvoch skupín vka-

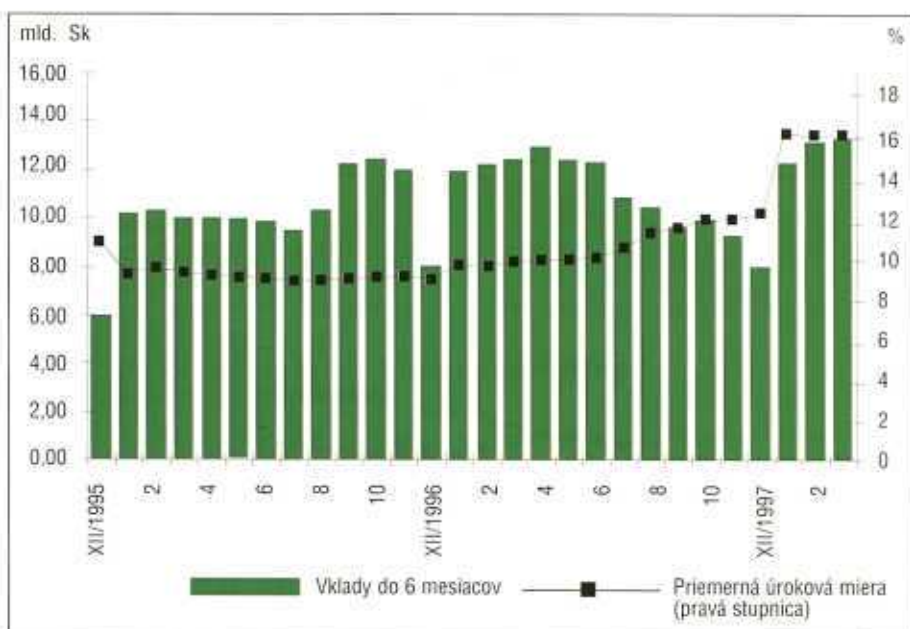
Graf 4

Graf 5

Tab. 4 Motivačné zameranie držby peňažných zostatkov (v % na celkovom objeme peňažnej zásoby M2)

	Transakčná zložka	Špekulačná zložka	Úsporová (opatrnosť) zložka
December 1996	40,8	9,4	49,8
Jún 1997	36,0	13,2	51,3
December 1997	36,0	16,5	47,5
Marec 1998	32,8	22,4	44,8

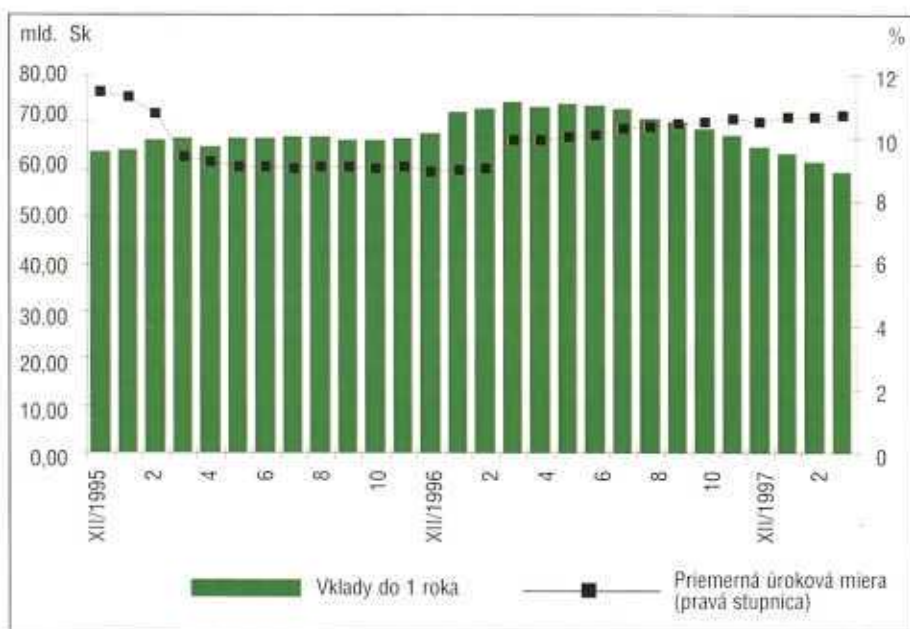
⁵Tabuľka č. 3 neobsahuje vklady do 6 a do 9 mesiacov, ktorých vývoj nezaznamenal podstatnejšie zmeny. Pre vkladateľov ako najmenej atraktívne sa javia vklady do 9 mesiacov, ktoré trvale vykazovali najnižší podiel na celkových terminovaných vkladoch (pod 2 % s tendenciou k poklesu), a to aj napriek veľmi výraznému rastu priemernej úrokovvej miery z týchto vkladov (na 16,78 % v decembri 1997).

⁶Naproti tomu v rovnakom období (1Q/1998) výrazne vzrástol objem vkladov do 6 mesiacov, a tým ich podiel na krátkodobých terminovaných vkladoch v marci 1998 dosiahol 9 % (oproti 4,8 % v decembri 1997).

Graf 6

Graf 7

dov od začiatku roka 1998 však došlo k prudkému nárastu ich objemov pri pokračujúcom raste vkladov do 7 dní a do 1 mesiaca.

Vyhodnotenie zmien v peňažnom správaní na štruktúru M2

Zo získaných informácií možno zostaviť schému motívácií ekonomických subjektov pre držbu peňažných zostatkov (tab. 4). Celkovú peňažnú zásobu M2 sme rozdelili do troch skupín – na peniaze uspokojujúce (a) transakčný dopyt (obeživo + neterminované vklady),

(b) špekulačný dopyt (krátkodobé terminované vklady do 7 dní až do 9 mesiacov) a (c) úsporný; resp. opatrnosť motív (krátkodobé terminované vklady do 1 roka + strednodobé a dlhodobé terminované vklady + vklady v cudzej mene).

V priebehu roka 1997 sa podiel špekulačného dopytu na M2 zvýšil o 7 bodov a iba v priebehu troch mesiacov roka 1998 o ďalších 6 bodov na výsledných 22,4 %. Tento nárast sa odzrkadlil v znižovaní podielov nielen transakčných peňazí (obeživa a neterminovaných vkladov), ale aj úspornej zložky vkladov.

Vysoké úrokové výnosy z veľmi krátkodobých vkladov sú v prvom priblížení výsledkom riadenia úverových aktivít obchodných bánk v súčasných podmienkach slovenského peňažného trhu. Odzrkadľujú však aj neprimerane rizikovú situáciu v bankovom sektore vzhľadom na pretrvávajúci vysoký podiel nedobytných pohľadávok, a teda sú aj dôsledkom situácie v podnikovej sfére.

Z pohľadu NBS je to komplikovaná situácia, pretože ak na jednej strane vývoj trhových úrokových mier má prevažne autonómny charakter, vysoké objemy priebežne vyplácaných úrokov – ktoré sa buď rozplynú v spotrebe alebo ponechané na účtoch priamo generujú ďalšie zdroje v rámci schémy zložného úročenia – sa môžu stať dodatočným zdrojom rastu peňažnej zásoby, a tým aj faktorom pôsobiacim proti menovopolitickým zámierom v oblasti regulovania dynamiky jej rastu.

Prudký nárast sledovanej skupiny krátkodobých vkladov (7 dní až 9 mesiacov) v prvom štvrťroku 1998, z ktorých sa priemerný úrokový výnos v súčasnosti pohybuje na úrovni okolo 17 %, je značne znepokojujúcim, hoci z pohľadu profitujúcich ekonomických subjektov čisto racionálnym javom.⁷

⁷V celoročnom priemete aj za (dosť nereálneho) predpokladu nezmeneného stavu týchto vkladov ide o objemy, ktoré rádozo môžu konkurovať prírastkom úverov do súkromného sektora.

SPOLIEHAME SA NA VLASTNÉ SILY

Osem rokov, presnejšie od delimitácie ŠBČS v rámci transformácie bankovníctva, si na slovenskom finančnom trhu udržiava svoje dominantné postavenie Všeobecná úverová banka, a. s. Je jednou z rozhodujúcich slovenských bánk, ktoré určujú ďalší vývoj na domácom finančnom a kapitálovom trhu. Ako hodnotí prítomnosť a predovšetkým, aký bude budúci vývoj bankového sektora na Slovensku, nám priblíži Ján Gabriel, prezident VÚB, a. s.

Pán prezident, ako hodnotíte doterajší vývoj slovenského bankovníctva v roku 1998?

Napriek tomu, že kalendárny rok ešte nie je uzavretý, môžeme už v tejto chvíli konštatovať, že rok 1998 je v doterajšej histórii slovenského bankovníctva jedným z najťažších, predovšetkým z pohľadu riešenia úverového portfólia v niektorých slovenských bankách, ktoré je príliš nákladové a komplikované. Tento problém mohol byť, podľa môjho názoru, riešený v začiatkoch bankovej transformácie oveľa komfortnejším a bezbolestnejším spôsobom, napríklad zahraničnou pôžičkou štátu, ktorou by sa vyplatili banky a zlé úvery previedli na štátnu inštitúciu. Samozrejme, sú aj iné riešenia, ktoré by sa mohli uplatniť aj dnes, napríklad inflácia, ktorá by zredukovala hodnotu starých úverov. Takéto riešenie by však podľa môjho názoru nebolo najšťastnejšie...

Riešenie problémov v bankovom sektore sa

práve vďaka spomínanému bloku úverov dostáva do závesu riešenia problémov v podnikateľskej sfére...

Je to presná charakteristika. V začiatkoch transformácie ekonomiky bola snaha bánk pomôcť rozbiehajúcej sa podnikateľskej sfére. Podnikateľské subjekty však v mnohých prípadoch nedokázali preklenúť počítačové problémy ani za pomoci poskytnutých úverov. Vo viacerých prípadoch nezvládli situáciu a nedokázali rozbehnúť výrobu, prípadne nájsť odbyt pre svoje výrobky. Sekundárnou reakciou bolo to, že nedokázali niesť úverové bremeno. Práve z dôvodu previazanosti problémov bánk a podnikov, nie je možné ponechať riešenie celého komplexu výlučne na banky. Aj keď je to už trochu „obohrané“, do tohto procesu musí vstúpiť aj štát. Čím skôr sa tak stane, tým rýchlejšie sa nielen banky, ale celá slovenská ekonomika ozdraví.

V akej situácii je samotná VÚB?

V situácii, ktorá v bankovom sektore už niekoľko rokov existuje, sa spoliehame predovšetkým na vlastné sily. Darí sa nám vytvárať rezervy, čo je v súčasnosti základným predpokladom na ozdravenie banky. Posilnili sme aktivity pri zbere vkladov od obyvateľstva, čo sa nám vyplatilo, pretože sme radikálne znížili závislosť od zdrojov na medzibankovom trhu. Prispôbujeme sa novým trendom v oblasti informačných technológií a čo je najdôležitejšie, v celej banke prebieha racionalizačný proces, z ktorého efekt by mal vyústiť do znižovania nákladov.

S prihliadnutím na integračné ambície SR by mali aj slovenskí bankári postupne uvažovať nad tým, ako integrovať naše bankovníctvo do eurobankovníctva a nestrátiť pritom pozície na domácom trhu. Aký je Váš názor?

Konkurencieschopnosť slovenských bánk v zjednotenej Európe závisí v prvom rade od toho, či sa podarí dovedty vyriešiť problémy, ktoré som už spomínal. Ani po vyriešení týchto problémov si slovenské banky však nemusia pozície na domácom finančnom trhu udržať. Z tohto dôvodu je potrebné, aby sme definitívne dobudovali sieť pobočiek a expozitúr, čo najlepšie využili vlastný know-how a dokonalé poznatky o slovenskom trhu pri inovácii vlastných produktov a služieb, prípadne aj hľadali možnosti vytvárania silných domácich subjektov, napríklad postupnou integráciou už existujúcich finančných inštitúcií.

Nedávno znovu otvorená možnosť fúzií niektorých slovenských bánk vrátane VÚB je teda podľa Vás riešením konkurencieschopnosti slovenských bánk vo vzťahu k zahraničným subjektom?

Myšlienka fúzie niektorých bánk nie je nová a ani nie je znovu otvorená, pretože touto alternatívou – jednou z mnohých – sa bez prerušenia kontinuity zaoberáme už od roku 1992. Áno, fúzia bánk by mohla posilniť pozície slovenských subjektov vo vzťahu k zahraničným konkurentom. Proces spájania bánk je však dlhodobejší a technicky komplikovanejší, ako sa na prvý pohľad zdá. Vyžaduje si mimoriadne citlivý prístup a zvažovanie spôsobov, akými ho čo najefektívnejšie uskutočníť. Otázkou zladovania informačných systémov, zlučovania pobočiek a expozitúr nemožno riešiť mechanicky, teda napríklad selektívne. V konečnom dôsledku však fúzia nemusí znamenať ani úplný zánik pôvodných finančných subjektov. Fúzie však môžu byť v budúcnosti prirodzeným vyústením posilňovania pozície slovenských bánk presne tak, ako je to v súčasnosti v Rakúsku, Nemecku alebo v USA, kde sa spájajú už aj tak silné bankové domy v nadnárodné giganty.

Ešte aktuálnejší ako samotná integrácia SR, aj

keď s európskou integráciou súvisiaci, je aj dátum 1. 1. 1999, keď sa začne zavádzať spoločná európska mena EURO. Ako bude banka na novú situáciu reagovať?

Zavádzanie spoločnej európskej meny je už za dverami. Bolo by preto nezodpovedné voči klientom nemať spracovanú solídnu stratégiu. V júni tohto roku Predstavenstvo VÚB, a. s., prijalo eurostratégiu, v ktorej sú zapracované všetky reakcie banky na zmenené podmienky na finančných trhoch. Podľa tejto stratégie bude banka v prvej etape svojim klientom poskytovať najmä vkladové produkty v euro a devízové úvery v euro. V prvej etape budeme realizovať aj platobný styk, prijímať záruky v euro, uskutočňovať transakcie v euro na devízových kapitálových trhoch a takisto poskytovať poradenstvo a konzultačné služby. Samozrejme, že postupom času k nim pribudnú aj ďalšie služby a produkty.

Ešte pred zavedením eura budeme v rámci eurostratégie pripravovať rôzne pracovné stretnutia, informačné a propagačné materiály. Tie sú mimoriadne dôležité, pretože naša spoločnosť v súčasnosti nemá dostatok informácií o pripravovanom zavedení eura a jeho dopadu napríklad na ich vklady v cudzích menách, spôsob platobného styku do zahraničia a pod.

VÚB, a. s., je zatiaľ jediná slovenská komerčná banka, ktorá sa svojimi aktivitami výraznejšie etabluje aj na zahraničných finančných trhoch.

Pri úvahách o budúcnosti a určovaní ďalšej stratégie nemôžete vychádzať iba z momentálnej situácie. V procese globalizácie svetovej ekonomiky vrátane finančníctva sú aktivity na zahraničných trhoch nevyhnutné. Prvé zastúpenie v zahraničí vybudovala banka v Čechách v podobe zahraničnej pobočky v Prahe. Nasledovalo otvorenie reprezentačnej kancelárie v roku 1992 v Moskve a v minulom roku v Londýne. Zatiaľ poslednou reprezentačnou kanceláriou, ktorú sme otvorili v júni tohto roku bola reprezentácia v Šanghaji. Každá jedna reprezentačná kancelária banky v zahraničí je prvý krok v budovaní bázy na financovanie podnikateľských zámerov slovenských podnikateľských subjektov v tej-ktorej krajine. V tomto kontexte nemožno očakávať efekt našej prítomnosti na zahraničných trhoch, kde máme zastúpenie, ihneď. Samotná prítomnosť banky napríklad v Londýne, alebo Šanghaji, kde je VÚB prvou slovenskou komerčnou bankou už dnes, je záruka toho, že aktivity slovenských podnikateľských subjektov v zahraničí považujeme za perspektívne.

Norbert Lazar

FINEX '98**MEDZINÁRODNÝ VEĽTRH FINANČNÍCTVA, BANKOVNÍCTVA
A POISŤOVNÍCTVA****ANKETA**

V dňoch 21. – 24. septembra 1998 sa Banská Bystrica stane už po šiesty raz miestom konania Medzinárodného veľtrhu finančnictva, bankovníctva a poisťovníctva FINEX '98.

Redakcia oslovila pri tejto príležitosti predstaviteľov niektorých slovenských bánk otázkami:

1. Ktoré nové produkty predstaví vaša banka na tohtoročnom FINEXE ?

2. Jednou z oblastí, ktorej sa budú bankovní a finanční experti venovať na odbornej medzinárodnej konferencii v jej základnej téme „Menová politika v transformujúcich sa ekonomikách“, je i problematika EMU a jednotná mena euro. Ako bude vaša banka reagovať na zmenené podmienky na finančných trhoch po zavedení eura?

LUDOVÁ BANKA, a. s., Bratislava

Ing. Jozef Kollár, PhD., podpredseda predstavenstva

1.

Hlavný motív tohtoročnej účasti LUDOVEJ BANKY na veľtrhu Finex '98 je „euro“. Magický dátum 1. 1. 1999, deň vzniku novej meny euro, prinesie so sebou množstvo nových situácií. LUDOVÁ BANKA považuje tento moment za ďalšiu šancu prezentovať kvalitu svojich služieb a produktov prispôbených na zmeny spôsobené EMU. Do štandardnej ponuky produktov LUDOVEJ BANKY pribudli v poslednom období v oblasti vkladov: dvojročná Vkladná knižka 2000 s výhodnou úrokovou mierou, v oblasti platobných kariet ponúkame klientom prestížnu kartu Eurocard/MasterCard Gold a rozšírili sme poskytovanie telefonických služieb Executive TeleCard držiteľom kariet LUDOVEJ BANKY. V októbri pripravuje naša banka svoju prvú emisiu vkladových certifikátov v nominálnej hodnote jednotlivých certifikátov od 5000 Sk do 1 milióna Sk a s lehotou viazanosti 3, 6 a 12 mesiacov.

2.

Spolu so Zväzom rakúskych ľudových bánk sa LUDOVÁ BANKA, a. s., dlhodobo etapovite pripravuje na zavedenie jednotnej meny euro. V súčasnosti prebieha informačná kampaň medzi našimi klientmi zameraná na zodpovedanie ich otázok spojených so zavedením eura. Otázky môžu záujemcovia formulovať v dotazníkovej akcii v pobočkách a expositúrach LUDOVEJ BANKY, prostredníctvom služby na našej stránke na Internete www.luba.sk a na stretnutiach s klientmi.

V LUDOVEJ BANKE vrcholí etapa optimalizácie vnú-

trobankových postupov na poskytovanie služieb v oblasti vkladov, úverov a bezproblémového platobného styku v eure.

Prvá komunálna banka, a. s., Žilina

Ing. Jozef Mihalik, PhD., prezident a predseda predstavenstva

1.

Budú to predovšetkým vkladové produkty Garant plus a Renta plus, ktoré banka ponúka fyzickým aj právnickým osobám v rámci terminovaných vkladov a vkladov s výpovednou lehotou. Ich úročenie sa odvíja od situácie na peňažnom trhu. Výhodou týchto produktov je nemenosť dohodnutej úrokovej sadzby počas viazanosti vkladu, kde sa úroková sadzba môže zmeniť až pri jeho prolongácii.

Na Finexe budeme informovať aj o Internet Banking Systéme, ktorý ponúkame našim klientom v najbližších týždňoch. Nadviazeme tým na doteraz poskytované komplexné informácie o banke, jej službách, produktoch a pracoviskách s aktualizovaným kurzovým lístkom na našej www stránke. Cez Internet banking bude mať klient prístup ku všetkým svojim účtom v Prvej komunálnej banke v súkromí domova alebo z ľubovoľného miesta na svete za prísnych bezpečnostných pravidiel. Môže si zobraziť aktuálny zostatok na účte, získať súbor s výpisom z účtu aj s jeho históriou. V rámci aktívnych operácií cez internet môže zadávať domáce a zahraničné platobné príkazy, ako aj terminované vklady.

2.

Európa po období recesie čelí veľkej výzve nového tisícročia, v ktorom vízia menovej únie nadobúda konkrétne rozmery a stáva sa skutočnosťou. Zavedenie jednotnej meny ovplyvní všetky aspekty európskeho bankovníctva.

Napriek tomu, že Slovensko zatiaľ nepatrí do Európskej únie a tieto zmeny vníma ako krajina mimo EÚ, ekonomické prostredie, v ktorom sa pohybujú naši klienti, nás zaväzuje k pripravenosti na nové podmienky, ktoré sprevádzajú zavedenie jednotnej meny.

Už v prvej polovici tohto roka sa začali rokovania so

zahraničnými korešpondenčnými bankami o podmienkach otvorenia nostro účtov v euro, ako i technická príprava cez jednotlivé platobné systémy. V súčasnosti je naša banka plne pripravená ponúknuť svojim klientom s platnosťou od 1. 1. 1999 produkty a služby v tejto mene. Predovšetkým zahraničný platobný styk a financovanie obchodu, t. j. otváranie dokumentárnych akreditívov, vystavovanie bankových záruk, zmenkové obchody, poskytovanie úverov, vystavovanie šekov, prijímanie šekov na inkaso, ako aj vkladové produkty. Treba zdôrazniť, že v prechodnom období, t. j. od 1. 1. 1999 do 1. 1. 2002, budeme poskytovať všetky tieto služby nielen v euro, ale i v jednotlivých národných menách. Prípadné konverzie medzi účtami vedenými v niektorej z národných mien krajín Európskej únie a v euro budú realizované kurzami pevne zafixovanými k prvému dňu budúceho roka, čím nebude klient strácať na kurzoch nákup/predaj pri konverzii medzi uvedenými menami.

Po zavedení jednotnej meny bude naša banka podrobne skúmať jej dopad na jednotlivé operácie tak, aby zabezpečila optimálnu adaptáciu svojej globálnej stratégie na meniace sa ekonomické prostredie.

Banka Slovakia, a. s., Banská Bystrica
Doc. Ing. Jozef Medveď, CSc., prezident

1.

Tvorba produktovej štruktúry každej komerčnej banky má, či musí byť proces dlhodobý, nemožno ju urýchľovať a viazať na krátkodobú periodicitu odborných komerčných podujatí, hoci majú i medzinárodný význam.

Banka Slovakia pôsobí na bankovom trhu Slovenska niečo vyše dvoch rokov, stabilizuje a zdokonaľuje produktovú štruktúru predovšetkým v oblasti technických prostriedkov a rýchlosti služieb vo vzťahu ku klientom. Samotná tvorba nových produktov nie je problém, problémom je ich realizácia. Limitom realizácie nových produktov, ktoré by určite uspokojovali očakávania klientely, je jej kapitálová sila a zatiaľ nedostatočné pokrytie trhu vlastnými distribučnými miestami. Očakávaná zmena akcionárskej (vlastníckej) štruktúry môže pomôcť dynamike realizácie nových produktov a distribučnej expanzii banky nielen v rámci, ale i mimo územia Slovenska.

2.

Treba si uvedomiť, že v európskom a svetovom rozmere dochádza nielen k prehĺbeniu internacionalizácie obchodu, ale objavuje sa stále intenzívnejšie fenomén interkontinentalizácie svetového obchodu. Túto tendenciu urýchľuje aj skutočnosť, že ostrá politicko-ekonomická polarizácia sveta sa ku koncu 20. storočia stáva minulosťou. Na túto skutočnosť sa, prirodzene, musí pripraviť aj slovenské hospodárstvo ako celok. Musíme vytvárať predpoklady vstupu slovenských podnikov na svetové trhy, predpoklady konkurencieschopnosti finančných inštitúcií. Ak Európska menová únia a jednotná mena euro sú prejavom ambícií vyspelých európskych štátov obstať vo svetovej, interkontinentálnej konkurencii, ak sú pred-

pokladom zvyšovania konkurencieschopnosti a efektívnosti jednotlivých národných hospodárstiev v rámci zoskupenia EMU, a Slovensko sa nachádza, resp. sa chce nachádzať v ich zóne, potom sa musí pripraviť.

V oblasti bankovníctva treba celkom prirodzene očakávať koncentráciu a posilňovanie bankového kapitálu predovšetkým dvoch-troch najväčších univerzálnych bánk tak, aby v relatívne krátkom čase vytvorili predpoklad na zintenzívnenie obchodných stykov slovenských hospodárskych subjektov a boli schopné konkurovať veľkým bankám v rámci Európy. Teda na zmenené (meniace sa) podmienky vo vzťahu k EMU a euro musia reagovať najprv a predovšetkým veľké slovenské banky. Malé (a Banka Slovakia medzi nimi) sa musia zamýšľať nad prehĺbením špecializácie v oblasti produktovej štruktúry, aby obstáli v rámci vnútornej konkurencie ako tzv. špecializované bankové planéty veľkých (veľkej) univerzálnych bánk pôsobiacich na medzinárodnom bankovom trhu.

Slovenská sporiteľňa, a. s., Banská Bystrica
Stanislav Križan, riaditeľ úseku marketingu

1.

Slovenská sporiteľňa, a. s., predstaví na Finexe '98 rad produktov elektronického bankovníctva. Prvou takouto službou, ktorú od roku 1994 Slovenská sporiteľňa poskytuje svojim klientom, je homebanking. Ďalšími produktmi, ktoré SLSP, a. s., pripravuje, sú nové druhy vkladových produktov.

2.

Nástup jednotnej európskej meny prinesie so sebou zosťrenie konkurencie a postupne vyústí do transformácie bánk na celom európskom kontinente. Slovenská sporiteľňa, a. s., v súvislosti so zavedením jednotnej európskej meny euro bude rozširovať svoju ponuku o nové atraktívne finančné produkty a skvalitňovať poskytované služby klientom. Prvoradým cieľom je spokojný klient, to máme na mysli v tých okamihoch, keď sa dôsledne pripravujeme na nové podmienky na finančných trhoch, aby sme od januára budúceho roku boli pripravení poskytovať súčasne produkty i v novej mene – euro. Naš klient si tak bude môcť otvárať napr. devízové účty v euro, realizovať platobný styk v eure či zhodnocovať svoje dočasne voľné zdroje v novej mene.

Pracovníci Slovenskej sporiteľne budú pripravení poskytovať aktuálne informácie o výmennom kurze meny euro voči ostatným zameniteľným menám i voči slovenskej korune a taktiež analýzy predikujúce ďalší vývoj hodnoty eura, ale tiež produkty chrániace klienta pred kurzovým rizikom, prípadne rizikom pohybu úrokových sadzieb jednotnej európskej meny. Na našich internetovských stránkach nájde klient informácie o aktuálnych hodnotách výmenného kurzu eura voči slovenskej korune, ako aj ceny termínových a opčných kontraktov v novej mene.

Mgr. Soňa Babincová
 August 1998

PRÍPRAVA ODBORNÍKOV V OBLASTI INFORMAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

Prof. Ing. Igor Mokriš, CSc. – Prof. Ing. Ivan Kolenka, DrSc.
Fakulta financií Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Podstatou rozvoja spracovania informácií v oblasti financií, bankovníctva a investovania je uplatnenie moderných informačných systémov. Moderné informačné systémy predstavujú rozsiahle a zložité systémy presunu, ukladania a spracovania informácií. Sú to rozsiahle a zložité systémy z hľadiska funkcie, štruktúry, počtu a väzieb systémových modulov a dát. Vo väčšine prípadov je ich podstatou centralizácia dát a distribúcia funkcií a ich súčasné uplatnenie je väčšinou lokálne v podmienkach bankovej alebo podnikovej inštitúcie.

Súčasná informačné systémy sa vyvíjajú v dvoch hlavných smeroch. Jedným z nich je geografická rozsiahlosť informačných systémov a druhým automatizácia rozhodovania a inteligencia komunikácie s používateľom. Geografická rozsiahlosť informačných systémov spočíva v distribúcii informačných systémov, ktoré sa uplatňujú v geograficky distribuovanej bankovej alebo podnikovej sfére. To znamená, že lokálne informačné systémy sa rozširujú na geograficky distribuované informačné systémy. Automatizácia rozhodovania a inteligencia komunikácie s používateľom zvyšuje efektívnosť využívania informačných systémov. Takéto informačné systémy sú označované ako inteligentné informačné systémy.

Pri návrhu a realizácii inteligentných informačných systémov sa využívajú metódy umelej inteligencie. Tie sú založené na subsymbolickej reprezentácii poznatkov a na systémoch automatického generovania riešení, ktoré sú označované ako produkčné systémy. Najväčší význam a aplikačnú podobu nadobudli expertné systémy. Ďalšie systémy umelej inteligencie sú založené na umelých neurónových sieťach a používajú sa na riešenie úloh predikcie a klasifikácie finančných procesov. Ich výhodou je masívny paralelizmus umelej neurónovej siete, ktorý umožňuje riešiť úlohy v reálnom čase. V ostatnom období sa na riešenie úloh umelej inteligencie používajú genetické algoritmy a evolučné postupy, ktoré používajú mechanizmy evolučnej adaptácie a vývoja. Ukazujú sa ďalšie možnosti ich aplikácie na riešenie optimalizačných úloh v ekonomike.

Rozvoj a koncepcia nového študijného odboru informačné technológie

Efektívne nasadzovanie, využívanie a rozvíjanie informačných systémov vo finančnej praxi vyžaduje špecializovanú kvalifikáciu v odbore informatika.

Špecialisti – informatici v súčasnosti študujú na dvoch typoch vysokých škôl, a to na fakultách technických univerzít s orientáciou na aplikovanú informatiku, alebo na prírodovedeckých fakultách zameraných na teoretickú informatiku. Uplatnenie absolventov týchto škôl je na požadovanej úrovni v oblasti informatiky, ale výrazne zaostáva v oblasti aplikačnej vrátane finančnej, čo spôsobuje v bankovníctve a podnikových financiách značné ťažkosti. To znamená, že pri riešení problémov finančnej praxe je potrebná spolupráca odborníka z problematiky financií a odborníka z informatiky, ktorých komunikácia je veľmi často, z dôvodu rozdielnej kvalifikácie, ťažkopádna a neefektívna.

Jedným z prístupov k riešeniu uvedených problémov je vytvorenie nového študijného odboru informačné technológie, ktorý vychádza z výučby aplikovanej informatiky pre potreby finančnej praxe. Absolvent tohto študijného odboru získa potrebné vzdelanie v odbore aplikovaná informatika, ktorá sa v súčasnosti vyučuje na technických fakultách a zároveň vzdelanie v odbore bankovníctvo, finančníctvo a investovanie vyučovanom na Fakulte financií UMB v Banskej Bystrici. Hybridizácia štúdiá umožní úspešné uplatnenie vo finančnej a ekonomickej sfére.

Študijný plán je zostavený pre potreby študijného odboru informačné technológie⁽¹⁾ a je koncipovaný pre výchovu špecialistov – informatikov v bankovej a podnikovej finančnej sfére, ktorá je v súčasnej dobe charakterizovaná výraznou informatizáciou a automatizáciou činnosti. Študijný odbor informačné technológie je zaradený do skupiny ekonomických študijných odborov. Jedným z ukazovateľov rozvoja informačných technológií je aplikácia metód umelej inteligencie a umelých neurónových sietí, ktoré vhodne dopĺňajú matematické metódy a umožňujú popis, analýzu a syntézu heuristicky orientovaných systémov a úloh, ktoré sú ovplyvnené ľudským subjektom.

Zásady rozvoja študijného odboru

Pre vypracovanie študijného odboru informačné technológie boli prijaté tieto hlavné zásady:

- študijný odbor vychádza z výučby aplikovanej informatiky na úrovni, ktorá sa realizuje na katedrách technických univerzít so zameraním na informatiku a výpočtovú techniku,
- výučba sa opiera o tie predmety informatiky, ktoré majú priame uplatnenie pre finančnú prax, repre-

zentovanú modernými informačnými systémami. Predmety sú postupne orientované na problémy programovacích jazykov a systémov, moderných architektúr číslicových počítačov, operačných systémov, počítačových sietí, databázových a informačných systémov, špecializovaných podnikových a bankových informačných systémov.

- teoretický základ študijného odboru je posilnený špeciálne orientovanou matematikou v oblasti informatiky, ale aj financií a predmetmi moderných informačných technológií, založených na umelej inteligencii, expertných systémoch a umelých neurónových sieťach.

- študijný odbor obsahuje predmety zamerané na financie, bankovníctvo a investovanie, ktoré profilujú absolventa.

- študijný odbor dodržiava kompatibilitu štúdia s univerzitným štúdiom na technických a ekonomických fakultách na Slovensku aj v zahraničí, čo umožňuje študentom absolvovať časti študijného plánu aj mimo materskej univerzity.

Študijný odbor informačné technológie je hybridný študijný odbor, ktorý zohľadňuje súčasné, ale aj budúce požiadavky uplatnenia absolventov – informatikov vo finančnej praxi. Výučba v študijnom pláne je realizovaná formou dvoch skupín predmetov. Prvú skupinu tvoria povinné predmety z oblasti informatiky a financií, ktoré sú podstatné pre profiláciu študentov. Druhú skupinu tvoria voliteľné predmety z oblasti informatiky a financií, ktorých cieľom je rozšírenie vedomostí v súvislosti so štúdiom študijného odboru a autopofilácia študentov.

Využitie informatiky vo finančníctve umožňuje realizovať výchovu nových, ekonomicky orientovaných odborníkov – informatikov, ktorí dokážu spojiť požiadavku tvorby, aplikácie a prevádzky informačných systémov vo finančnej praxi.

Koncepcia rozvoja vedného odboru

Pokračovaním graduálneho vzdelávania v súvislosti so študijným odborom informačné technológie je vedecká príprava, ktorá sa realizuje formou vedeckého štúdia. Doktorandské štúdium na Fakulte financií UMB je usmernené do metód popisu, analýzy, syntézy a riadenia finančných systémov v podnikovej a bankovej sfére.

V súčasnosti používané metódy na spracovanie procesov finančnej praxe sú založené na matematických teóriách, hlavne na teórii pravdepodobnosti, matematickej štatistike, analýze časových radov, teórii chaosu, teórii grafov, optimalizácii procesov, a pod. Napriek tomu, že uvedené metódy sa tradične používajú na opis procesov vo finančnej oblasti, umožňujú ich opis z hľadiska algoritmickej realizácie. Realizácia procesov vo finančnej oblasti je však podstatnou mierou ovplyvnená ľudským faktorom, a preto ich platnosť v zložitých podmienkach je obmedzená, resp. parciálna. Vynára sa

teda otázka riešenia úloh, ktorých podstata je heuristická. Riešenie úloh tohto typu umožňujú metódy umelej inteligencie, preto je prirodzeným dôsledkom smerovanie vedeckej činnosti fakulty do tejto oblasti. Z tohto dôvodu je aj vedecká výchova koncipovaná do problematiky umelej inteligencie.

Pripravovaný vedný odbor umelá inteligencia na Fakulte financií Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici je koncipovaný v súvislosti so zriadením Slovenskej odborovej komisie pre umelú inteligenciu⁽²⁾. Cieľom vedného odboru je pokračovať v rozvoji kvalifikácie absolventov študijného odboru informačné technológie Fakulty financií a príbuzných odborov formou vedeckej výchovy, ktorá je orientovaná do využitia metód umelej inteligencie, expertných systémov a umelých neurónových sietí v moderných informačných technológiách použitých v bankovníctve, finančníctve, investovaní a rozhodovaní. Uplatnenie moderných inteligentných informačných systémov vo finančnej praxi poskytuje veľký priestor na rozvoj vedeckého bádania. Vo svete sa tejto problematike v súčasnosti venuje mimoriadna pozornosť.

V súvislosti s koncepciou rozvoja fakulty sa vytvárajú podmienky na inštalácie výkonných informačných systémov pre ekonomické aplikácie, bankové a podnikové informačné systémy, simulátory bankových procesov, neurónové siete, programové prostriedky umelej inteligencie a pod. Realizuje sa výstavba nových laboratórií a prednáškových siení. Je zrejmé, že uvedené požiadavky predstavujú v súčasnosti štandard kvalifikovanej realizácie pedagogického a vedeckého procesu na vysokej škole.

Snahou fakulty je vytvoriť kvalifikovaný tím zložený z požadovaného počtu profesorov, docentov, odborných asistentov, asistentov, doktorandov, technických a systémových inžinierov zabezpečujúcich kvalifikovanú výučbu, ako aj prevádzku a inováciu počítačových systémov a sietí. Už v tomto štádiu vývoja má Fakulta financií personálne obsadenie pre poskytovanie kvalitnej výučby v uvedenom odbore.

Požiadavky na rozvoj informatiky na Fakulte financií UMB v Banskej Bystrici treba chápať ako koncepciu nového študijného odboru, ktorý aplikuje moderné metódy práce. V tejto sfére je kvalifikácia absolventa študijného odboru faktorom úspešného uplatnenia moderných informačných technológií vo finančnej sfére, a preto sa venuje podmienkam pre všestrannú a kvalitnú realizáciu vzdelávacieho procesu na fakulte primeraná pozornosť.

Literatúra

- (1) Študijný odbor 6251-7 Informačné technológie. Fakulta financií Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica, 1998.
- (2) Vedný odbor 25-41-9 Umelá inteligencia. Fakulta financií Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica, 1998.

Upisovanie akcií Slovenskej poisťovne

Upisovanie akcií Slovenskej poisťovne, a. s., (SP) – tretie kolo, v ktorom sa upisovalo zostávajúcich 18 294 novoemitovaných akcií, sa konalo v dňoch 20.–21. 8. 1998. Tretie kolo bolo verejné, upisovania akcií sa mohla zúčastniť každá fyzická a právnická osoba. Podmienky boli zverejnené k 15. 7. 1998, valného zhromaždenia SP sa zúčastnilo 83,5 % akcionárov. Ako ďalej uviedol na tlačovej konferencii konanej 19. 8. 1998 predseda predstavenstva a prezident Slovenskej poisťovne, a. s., Ing. Karol Melocik, upisovanie akcií SP v rámci zvýšenia základného imania spoločnosti je v súlade so zákonmi. Uviedol ďalej, že v prvých dvoch kolách navyšovania základného imania mali predkupné právo akcionári poisťovne, z ktorých ho využilo 9 právnických a 37 fyzických osôb, ktorí upísali 95,12 % z ponúknutého úpisu v nominálnej hodnote 375 mil. Sk.

Tretie kolo upisovania akcií SP sa skončilo už v prvý deň, keďže prvý zo záujemcov upísal všetkých 18 294 ponúkaných akcií.

– sb –

FINEX '98

V dňoch 21.–24. 9. 1998 sa koná v Banskej Bystrici 6. ročník medzinárodného veľtrhu finančnictva, bankovníctva a poisťovníctva FINEX '98. Ako každý rok, aj tohtoročný veľtrh bude mať rad sprievodných podujatí.

Neodmysliteľnou súčasťou Finexu sú konferencie a semináre v rámci odborného programu. Už prvý deň otvorí odborné podujatia NETWORK FORUM – konferencia bude zameraná na komunikačné prvky sieťovej infraštruktúry a moderné sieťové aplikácie. Na programe stretnutia Medzinárodného klubu bude činnosť EXIM-BANKY SR a Fondu na podporu zahraničného obchodu a prínos ďalších opatrení štátu na podporu exportu.

Odborné semináre sa budú zaoberať i najnovšími teoretickými a praktickými poznatkami z účtovníctva, audítorstva, daňovníctva.

Druhý deň veľtrhu sa uskutoční Medzinárodná konferencia na tému Menová politika v transformujúcich sa ekonomikách. Účastníci konferencie vystúpia s referátmi k nasledovným oblastiam: ciele a nástroje peňažnej politiky, zosúladienie menovej politiky s fiškálnou politikou, stratégia a opatrenia centrálnej banky, EMU a euro.

Ďalšie odborné semináre budú zamerané na aktuálne trendy v oblasti finančného trhu, finančnej analýzy a riadenia podnikov, INFOFINEX bude venovaný tvorbe informačných systémov, bezpečnosti a ochrane dát vo finančných inštitúciách a pod. Záujem odborníkov iste vyvolá i seminár Kapitálový trh v procese otvárania sa ekonomiky Slovenska, či problematika slovenského a európskeho poisťovníctva, otázky daňového poradenstva, vybrané akciové spoločnosti bude prezentovať Fórum investorov.

Načrtnutý odborný program, jeho tematické zameranie a účasť špičkových slovenských i zahraničných odborníkov tohtoročného Finexu je predpokladom plodnej a tvorivej diskusie.

– sb –

Priateľské športové zápolenie

Tenisový areál MATCH BALL v bratislavskej Petržalke sa dňa 14. augusta 1998 stal dejiskom prvého priateľského tenisového stretnutia medzi Slovenskou sporiteľňou, a. s., a Národnou bankou Slovenska. Vyzývateľom a zároveň aj organizátorom bola SLSP, pričom hlavným iniciátorom stretnutia bol dlhoročný zamestnanec sporiteľne a športovec Jozef Púš.

Každé družstvo reprezentovalo osem hráčov v dvojhre a štyri páry hráčov v štvorhre. Družstvo bolo rozdelené do dvoch skupín. Jednu tvorili hráči do 35 rokov a druhú nad 35 rokov spolu so zástupcami vrcholového manažmentu oboch inštitúcií. Vyzývateľ stretnutia – Slovenská sporiteľňa – podľahol družstvu Národnej banky Slovenska 5:7.

Družstvo SLSP reprezentovali: Ing. Ivan Kiňo (predseda predstavenstva a prezident SLSP), Dr. Roman Polakovič, Ing. Ivan Benda, Ing. Peter Konečný, Doc. PhDr. Rudolf Rurik, CSc., Mgr. Albín Mráz, Ing. Rastislav Vallo, Ing. Vladimír Jaškovič, Igor Zelina, Jozef Púš.

Družstvo NBS reprezentovali: Ing. Marián Jusko, CSc. (viceguvernér NBS), Ing. Dušan Holaza, Ing. Gregor Bajtay, Ing. Július Stano, Ing. Branislav Sodoma, René Parák, Boris Hrzíč, Peter Macko.

Športové stretnutie hodnotili obe strany ako mimoriadne úspešné a vyjadrili nádej, že sa stane tradíciou.

Text a foto: René Parák

Ukazovateľ	Merná jednotka	1995	1996	1997	1998			Unit	Indicator
					4	5	6		
REÁLNA EKONOMIKA									
Hrubý domáci produkt ^{1) 2)}	mil. Sk	516,8*	550,8*	586,8*				Sk billion	Gross domestic product ^{1) 2)}
Medziročná zmena HDP ³⁾	%	6,9*	6,6*	6,5*				%	Year-on-year change of GDP ³⁾
Miera nezamestnanosti ⁴⁾	%	13,1	12,8	12,5	13,2	12,9	13,5	%	Unemployment rate ⁴⁾
Spotrebiteľské ceny ⁵⁾	%	9,9	5,8	6,1	7,0	7,6	7,4	%	Consumer prices ⁵⁾
OBCHODNÁ BILANCIA ²⁾									
Vývoz (fob)	mil. Sk	255 096	270 643	295 574	116 199	145 168	179 275	Sk million	Export (fob)
Dovoz (fob)	mil. Sk	261 862	340 903	345 049	141 597	177 450	217 687	Sk million	Import (fob)
Saldo	mil. Sk	-6 766	-70 260	-49 475	-25 398	-32 282	-38 412	Sk million	Balance
PLATOBNÁ BILANCIA ²⁾									
Bežný účet	mil. Sk	11 637,0	-64 301,0	-45 149,0	-25 045,0	-31 934,0		Sk million	Current account
Kapitálový a finančný účet	mil. Sk	29 396,0	64 625,1	54 689,3	22 479,5	40 463,2		Sk million	Capital and financial account
Celková bilancia	mil. Sk	46 947,0	7 367,9	1 776,2	1 655,8	13 593,0		Sk million	Overall balance
DEVÍZOVÉ REZERVY ⁴⁾									
Celkové devízové rezervy	mil. USD	5 147,5	5 685,5	6 488,5	7 286,4	7 469,0	7 527,1	USD million	Total foreign exchange reserves
Devízové rezervy NBS	mil. USD	3 418,4	3 473,3	3 284,9	3 348,9	3 722,8	3 790,1	USD million	Official reserves of NBS
ZAHRANIČNÁ ZADĹZENOSŤ ⁴⁾									
Celková hrubá zahraničná zadĺženosť	mil. USD	5,8	7,8	9,9	10,7	11,2		USD billion	Total gross foreign debt
Zahraničná zadĺženosť na obyvateľa SR	USD	1 099	1 473	1 867	2 000	2 082		USD	Gross foreign debt per capita
MENOVÉ UKAZOVATELE									
Devízový kurz ⁵⁾	Sk/USD	29,735	30,647	33,616	34,981	34,229	34,809	Sk/USD	Exchange rate ⁵⁾
Peňažná zásoba [M2] ⁴⁾	mil. Sk	357,0	416,2	453,9	446,5	453,5	451,0	Sk billion	Money supply [M2] ⁴⁾
Medziročná zmena M2 ³⁾	%	19,1	16,6	8,9	8,9	9,5	8,4	%	Year-on-year change of M2 ³⁾
Úvery podnikom a obyvateľstvu ⁴⁾	mil. Sk	307,1	361,3	370,1	377,3	375,0	378,7	Sk billion	Credit to enterprises and households ⁴⁾
Diskontná sadzba ⁶⁾	%	12,0/11,0/9,75	9,75 / 8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	%	Discount rate ⁶⁾
ŠTÁTNY ROZPOČET ^{2) 4)}									
Príjmy	mil. Sk	163,1	166,3	180,8	60,8	73,2	86,3	Sk billion	Revenue
Výdavky	mil. Sk	171,4	191,9	217,8	61,1	75,6	90,2	Sk billion	Expenditure
Saldo	mil. Sk	-8,3	-25,6	-37,0	-0,3	-2,4	-3,9	Sk billion	Balance
PRIMÁRNY TRH									
Priemerná úroková miera									Average interest rate
- jednorôčné vklady	%	13,00	9,43	10,33	10,81	10,82	11,04	%	- 12-month deposits
- krátkodobé úvery	%	17,69	14,29	17,31	20,83	20,47	20,00	%	- short-term loans
- krátkodobé čerpané úvery	%	16,26	13,27	18,88	19,86	18,97	16,64	%	- short-term new loans
PEŇAŽNÝ TRH									
Priemerná úroková miera z medzibank. vkladov (BRIBOR) **									Average interbank deposit interest rate (BRIBOR) **
- overnight	%	5,67	11,57	24,18	15,30	9,49	10,13	%	- overnight
- 7-dňová	%	5,94	11,79	23,93	18,69	13,16	11,14	%	- 7-day
- 14-dňová	%	6,14	11,82	23,60	19,11	14,43	11,86	%	- 14-day
- 1-mesačná	%	6,54	11,87	23,50	19,93	16,52	13,54	%	- 1-month
- 2-mesačná ⁷⁾	%	8,09	11,86	23,31	20,78	18,66	14,97	%	- 2-month ⁷⁾
- 3-mesačná	%	7,61	11,86	23,18	21,58	19,54	15,93	%	- 3-month
- 6-mesačná	%	10,11	11,93	22,74	23,22	21,94	18,34	%	- 6-month

¹⁾ stále ceny december 1995

²⁾ kumulatívne od začiatku roka

³⁾ zmena oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka

⁴⁾ stav ku koncu obdobia

⁵⁾ kurz devíza stred, priemer za obdobie

⁶⁾ rok 1995 zmeny sadzby od 17,3. a 6.10., rok 1996 zmena sadzby od 13.1.

⁷⁾ rok 1995 priemer za obdobie júl-december

* predbežné údaje

** od 29. 5. do 15. 10. 1997 „Monitoring úrokových sadzieb na trhu medzibankových depozit v SR“

¹⁾ Constant prices December 1995

²⁾ Cumulative figures since the beginning of the year

³⁾ Change compared with the same period of previous year

⁴⁾ As the end of period

⁵⁾ Midpoint rate, average of period

⁶⁾ Year 1995 changes since 17.3. and 6.10., year 1996 change since 13.1.

⁷⁾ Year 1995 average of period July-December

* Preliminary data

** From 29. 5. to 15. 10. 1997 'Monitoring of interest rates on Slovakia's interbank deposit market'

ADRESÁR BÁNK A POBOČIEK ZAHRANIČNÝCH BÁNK V SR K 1. 8. 1998

DIRECTORY OF BANKS AND BRANCH OFFICES OF FOREIGN BANKS IN THE SR AT 1 AUGUST 1998

Por. čís. No.	Názov Name of bank	Adresa Address	Vedúci predstaviteľ banky Chief Executive	Funkcia Position	Telefón Telephone	Fax Fax
Centrálne banky / Central Bank						
1.	Národná banka Slovenska	Štúrová 2 818 54 Bratislava	Ing. Vladimír Masár	guvernér NBS Governor	07/368 897 07/323 511	07/364 721
Komerčné banky / Commercial Banks						
1.	AG Banka, a. s.	Kuzmányho 18 974 01 Banská Bystrica	Ing. Peter Jaďud'	generálny riaditeľ General Director	088/709 111	088/724 730
2.	BANK AUSTRIA (SR), a.s.	Mostová 6 811 02 Bratislava	Joachim Reitmeier	predseda predstavenstva Chairman of the Board	07/539 91 11	07/539 94 06
3.	Banka Slovakia, a.s.	J. Kráľa 1 974 01 Banská Bystrica	Doc. Ing. Jozef Medveď, CSc.	prezident President	088/751 71 11	088/732 222
4.	CITIBANK (SLOVAKIA), a.s.	Viedenská cesta 5 851 01 Bratislava	David C. Francis	generálny riaditeľ General Director	07/58 78 223	07/802 689
5.	Creditanstalt, a.s.	Železničiarska 13 810 05 Bratislava	Armin Wannack Mag. Regina Ovesny-Straka Alfred Svoboda	riaditeľ, člen predstavenstva Director, Member of the Board riaditeľka, členka predstavenstva Director, Member of the Board riaditeľ, člen predstavenstva Director, Member of the Board	07/359 11 11	07/394 923
6.	Credit Lyonnais Bank Slovakia, a.s.	Medená 22 811 02 Bratislava	Jean-Michel Giovannetti	generálny riaditeľ General Director	07/325 320	07/326 209
7.	Devín banka, a.s.	Františkánske nám. 8 811 01 Bratislava	Ing. Lubomír Kanis	generálny riaditeľ General Director	07/533 3479	07/533 23 11
8.	Dopravná banka, a.s.	Ul. Čs. armády 24 974 01 Banská Bystrica	Ing. Ján Beňo	generálny riaditeľ General Director	088/751 5111	088/741 938
9.	HYPO - BANK Slovakia, a.s.	Lazaretská 24 811 08 Bratislava	Karl - L. Wiedemann	predseda predstavenstva Chairman of the Board	07/535 8111	07/535 86 00
10.	Investičná a rozvojová banka, a.s. <i>od 19. 12. 1997 v nútenej správe</i>	Štúrova 5 813 54 Bratislava	Ing. Dušan Krkoška	správca Conservator	07/362 085	07/363 484

Por. čís. No.	Názov Name of bank	Adresa Address	Vedúci predstaviteľ banky Chief Executive	Funkcia Position	Telefón Telephone	Fax Fax
11.	Istrobanka, a.s.	Laurinská 1 810 00 Bratislava	Ing. Edita Bukovská	generálna riaditeľka General Director	07/539 73 43	07/533 17 44
12.	Komerčná banka Bratislava, a.s.	Medená 6 P. O. BOX 137 811 02 Bratislava	Ing. Marián Šedo	generálny riaditeľ General Director	07/322 316	07/361 959
13.	Konsolidačná banka Bratislava, š.p.ú.	Cintorínska 21 P. O. BOX 67 814 99 Bratislava	Ing. Augustín Grman, CSc.	generálny riaditeľ General Director	07/368 011	07/321 353
14.	Ludová banka, a.s.	Vysoká 9 P. O. BOX 81 810 00 Bratislava	Karl Mayr-Kern Ing. Jozef Kollár, PhD. Mag. Dr. Matthäus Thun-Hohenstein	riaditeľ, predseda predstavenstva Director, Chairman of the Board riaditeľ, podpredseda predstavenstva Director, Vice-Chairman of the Board riaditeľ, člen predstavenstva Director, Member of the Board	07/4351 111	07/531 24 44
15.	Pofnobanka, a.s.	Vajnorská 21 832 65 Bratislava	Ing. František Palič	generálny riaditeľ General Director	07/273 964	07/273 975
16.	Poštová banka, a.s.	Gorkého 3 P.O.BOX 149 814 99 Bratislava	Ing. Milan Lónčík	prezident President	07/4303 111	07/430 33 44
17.	Priemyselná banka, a.s.	Štúrova 27 040 01 Košice	Doc. Ing. Jaroslav Maričák, CSc.	prezident President	095/6804 111	095/6804 220
18.	Prvá komunálna banka, a.s.	Hodžova 11 010 11 Žilina	Ing. Jozef Mihalik, PhD.	prezident President	089/624 093	089/624 129
19.	Prvá stavebná sporiteľňa, a.s.	Bajkalská 30 P.O.BOX 48 820 05 Bratislava	JUDr. Ján Roland Burger	predseda predstavenstva Chairman of the Board	07/523 11 11	07/521 11 31
20.	Slovenská kreditná banka, a.s.	Nám. SNP 13 P.O.BOX 97 814 99 Bratislava	Ing. Norbert Tenczer	prezident President	07/306 5400	07/321 233
21.	Slovenská sporiteľňa, a. s.	Nám. SNP 23 974 01 Banská Bystrica	Ing. Ivan Kiňo	prezident President	088/2325502	088/2325501
22.	Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú.	Štefánikova 27 P.O.BOX 154 814 99 Bratislava	Ing. Gabriela Sedláková	generálna riaditeľka General Director	07/359 22 40	07/359 22 50
23.	Stavebná sporiteľňa VÚB – Wüstenrot, a.s.	Stará Prievozská 2 820 09 Bratislava	Ing. Joachim Kučera	riaditeľ Director	07/4375 111	07/310 912

Por. čís. No.	Názov Name of bank	Adresa Address	Vedúci predstaviteľ banky Chief Executive	Funkcia Position	Telefón Telephone	Fax Fax
24.	Tatra banka, a.s.	Vajanského nábr. 5 810 06 Bratislava	Dkfm. Rainer Franz	predseda predstavenstva a generálny riaditeľ Chairman of the Board and General Director	07/4316 111	07/324 760
25.	Všeobecná úverová banka, a.s.	Mlynské nivy 1 P. O. BOX 90 820 05 Bratislava	Ing. Ján Gabriel	prezident President	07/545 11 11	07/566 66 50
Pobočky zahraničných bánk / Branch Offices of Foreign Banks						
1.	Banka Bohemia, a. s. Praha Pobočka Košice <i>v likvidácii od 27. 7. 1994</i>	Kováčska 63 040 01 Košice	Helena Ružinská	likvidátorka Director of Branch Office	095/6227963	095/6227956
2.	Československá obchodná banka, a.s. Zahraničná pobočka v SR Riaditeľstvo pre SR	Michalská 18 815 63 Bratislava	Ing. Ladislav Unčovský	riaditeľ pobočky Director of Branch Office	07/534 50 00 07/534 51 11	07/533 05 30
3.	ING Bank N.V. Amsterdam pobočka Bratislava	Kolárska 6 P.O.BOX 123 814 99 Bratislava	Ing. Marta Hollá	riaditeľka pobočky Director of Branch Office	07/534 61 11	07/536 12 22
4.	MORAVIA BANKA, a.s. Frýdek Místek Pobočka Žilina	Bottova 7 010 01 Žilina	Ing. Ivan Gondáš	riaditeľ pobočky Director of Branch Office	089/623 470	089/626 158

ZASTÚPENIA ZAHRANIČNÝCH BÁNK V SR K 1. 8. 1998

REPRESENTATIVE OFFICES OF FOREIGN BANKS IN THE SR AT 1 AUGUST 1998

Krajina Country	Názov a adresa Name and address	Dátum registrácie Date of registration	Telefón Telephone	Fax Fax	Vedúci zastúpenia Managing Director
Česká republika Czech Republic	Česká spořitelna, a.s., Praha zastúpenie / Representative Office Bratislava Prievozská 12 821 09 Bratislava	13. 4. 1995	07/521 84 27	07/521 84 35	RSDr. Bohumil Moutelík
	Investiční a poštovní banka, a.s., Praha zastúpenie / Representative Office Bratislava, Pribinova 25, 821 09 Bratislava	1. 11. 1995	07/563 31 38 07/563 31 39	07/563 31 63	Ing. Milan Šikula, DrSc.

Krajina Country	Názov a adresa Name and address	Dátum registrácie Date of registration	Telefón Telephone	Fax Fax	Vedúci zastúpenia Managing Director
	Živnostenská banka, a.s., Praha zastúpenie / Representative Office Bratislava Ventúrska 12 811 01 Bratislava	3. 5. 1996	07/531 84 70	07/531 93 85	Ing. Michal Lörincz
Francúzsko France	Banque Paribas zastúpenie / Representative Office Bratislava Námestie SNP 15 810 00 Bratislava	11. 3. 1992	07/367 515	07/364 973	Ing. Dušan Hanuliak
	Societe Generale zastúpenie / Representative Office Bratislava Štefánikova 22 P. O. BOX 278 810 00 Bratislava	6. 4. 1994	07/391 889	07/399 806	Ing. Viera Švecová
Maďarsko Hungary	Magyar Külkereskedelmi Bank RT Budapest zastúpenie / Representative Office Bratislava Grösslingová 35, 3.posch., 811 09 Bratislava	13. 11. 1994	07/361 875 07/321 125	07/321 125	Tamás Heffner
Nemecko Germany	Commerzbank AG, zastúpenie / Representative Office Bratislava, Pribinova 25, 819 02 Bratislava	10. 5. 1995	07/563 4522 07/563 4532	07/563 4518	Guy De Roeck
	Dresdner Bank AG, zastúpenie / Representative Office Bratislava Hlavné nám. 4 811 01 Bratislava	15. 6. 1995	07/533 4094	07/533 0940	Ing. Peter Werner
Veľká Británia Great Britain	Európska banka pre obnovu a rozvoj European Bank for Reconstruction and Development zastúpenie / Representative Office Bratislava Grösslingová 4 814 18 Bratislava	18. 5. 1994	07/367 835 07/321 451	07/321 459	Tomas Sipos

**ASOCIÁCIE V PEŇAŽNOM SEKTORE SR
K 1. 7. 1998**

**ASSOCIATIONS IN THE FINANCIAL SECTOR OF THE SR
AT 1 JULY 1998**

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
Asociácia bánk (Association of Banks) Štefánikova 27, P.O.BOX 154, 814 99 Bratislava	1. 4. 1993	07/359 22 01 07/399 914	07/399 914	Ing. Ivan Kiňo prezident President Ing. Miroslav Marenčik generálny tajomník General Secretary	Riešenie odborných problémov bankovej sféry, zastupovanie záujmov členov vo vzťahu k orgá- nom štátnej správy, reprezento- vanie záujmov svojich členov doma a v zahraničí (Dealing with problems facing the banking sector; representing the interests of banks vis-à-vis the bodies of state administration; representing the interests of banks in the SR and abroad.)
Asociácia kolektívneho investovania (Association of the Collective Investments) Páričková 18 815 46 Bratislava	3. 6. 1993	0901707253	07/716 402	Ing. Rudolf Lachkovič prezident President	Zastupovanie záujmov členov asociácie voči iným subjektom, poradenská, informačná a vzde- lávacia činnosť (Representing the interests of investment managers and funds, training, consulting, and information services.)
Asociácia obchodníkov s cennými papiermi (Association of Securities Dealers) Radlinského 13 811 07 Bratislava	26. 7. 1994	07/368 268	07/368 268	Ing. Michal Horváth predseda Chairman Ing. Róbert Kopál výkonný riaditeľ Executive Director	Združovanie obchodníkov s cen- nými papiermi, zastupovanie ich záujmov (Representing the interests of securities dealers.)
Slovenská asociácia poisťovní (Slovak Insurance Association) Drieňová 34 820 09 Bratislava P.O.BOX 51 Bratislava 29	1. 1. 1994	07/522 99 85	07/522 99 84	Ing. Vladimír Rančík generálny tajomník General Secretary	Zastupovanie, ochraňovanie a presadzovanie spoločných záujmov poisťovní vo vzťahu k orgánom štátnej správy a ďalším právnym subjektom (Representing, safeguarding, and advocating the interests of insurance companies vis-à-vis the bodies of state administration and other legal entities.)
Združenie pre bankové karty (Association for Credit Cards) Mlynské Nivy 1 P. O. BOX 90 820 05 Bratislava	1. 1. 1993	07/531 05 47	07/531 05 78	Ing. Ľubica Maászová predsedníčka Chairman	Podpora rozvoja platobných kariet v SR (Support of development of credit cards.)

**ÚČELOVÉ ORGANIZÁCIE V BANKOVOM SEKTORE SR
K 1. 7. 1998**

**SPECIALIZED ORGANIZATIONS IN THE BANKING SECTOR
OF THE SR AT 1 JULY 1998**

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstavitel organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
Autorizačné centrum Slovenska, a.s. (ACS, a.s.) (Authorization Centre of Slovakia) Jašíkova 2 821 03 Bratislava	1. 6. 1994	07/237 529	07/237 522	Ing. Vojtech Kriesch predseda predstavenstva a generálny riaditeľ Chairman of the Board and General Director	Elektronická a hlasová auto- rizácia platobných kariet v domácom a medzinárodnom režime, vydávanie, personalizá- cia, riadenie a správa domácich a medzinárodných platobných kariet (Electronic and voice-based authorization of credit cards in domestic and international mode, issuance, personalization, management and administration of domestic and international credit cards.)
Bankové zúčtovacie centrum Slovenska, a.s. (Slovak National Clearing Center) Zrúnskeho 13 814 85 Bratislava	27. 8. 1992	07/535 21 04	07/531 14 65	RNDr. Rudolf Požgay, CSc. generálny riaditeľ a predseda predstavenstva Chairman of the Board and General Director	Platobný styk medzi bankami na Slovensku, tvorba a prevádzkovanie informačných systémov pre banky (Interbank payments and settlements in the SR; develop- ment and servicing of information systems for banks.)
Centrum kupónovej privatizácie SR (Voucher Privatization Centre of the SR) P.O. BOX 87 Miletičova 1 810 05 Bratislava	15. 12. 1992	07/526 46 41	07/566 78 53	JUDr. Jozef Mojžišek riaditeľ Director	Predaj štátnych akciových spoločností za investičné kupóny (The sale of state-owned joint stock companies for investment vouchers.)
MMB Bratislava, s. r. o. Miletičova 1 821 08 Bratislava	1. 1. 1997	07/566 60 41 -45	07/566 60 60	Dalibor Černička Managing director	Sprostredkovanie obchodov na peňažnom trhu (Mediating transactions on the interbank money market.)
Stredisko cenných papierov SR, a.s. (Securities Centre) Ul. 29. augusta 1/A 814 80 Bratislava	1. 1. 1993	07/368 751	07/368 755	Ing. Ján Benian generálny riaditeľ General Director	Evidencia zaknihovaných a imobilizovaných cenných papierov, zmien ich majiteľov (Registration of book-entry and immobilized securities, changes in ownership.)

BURZY S CENNÝMI PAPIERMI V SR K 1. 7. 1998

STOCK EXCHANGES IN THE SR AT 1 JULY 1998

Názov burzy Name of Stock Exchange	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ burzy Chief Executive
Burza cenných papierov, a.s. (Bratislava Stock Exchange) Vysoká 17, 811 06 Bratislava (P.O.BOX 151, 814 99 Bratislava)	15. 3. 1991	07/503 61 02	07/503 61 03	Ing. Dušan Paulík predseda burzovej komory Chairman of the Exchange Chamber Ing. Marián Sásik, CSc. generálny tajomník General Secretary
RM Systém Slovakia, a.s. Zámocké schody 2/A 811 01 Bratislava	8. 3. 1993	07/532 92 11	07/532 92 18	Ing. Zdenko Hlinka generálny riaditeľ General Director

VÝBER OSTATNÝCH SPOLOČNOSTÍ S MAJETKOVOU ÚČASŤOU KOMERČNÝCH BÁNK V SR K 1. 7. 1998

OTHER SELECTED FINANCIAL INSTITUTIONS WITH COMMERCIAL BANKS' CAPITAL PARTICIPATION IN THE SR AT 1 JULY 1998

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
BPT Invest a. s. Košícká 6 821 06 Bratislava	30. 5. 1996	07/521 46 96	07/521 47 37	Ing. Milan Lónčík predseda predstavenstva Chairman of the Board Ing. Boris Kocúr generálny riaditeľ General Director	Ekonomické a organizačné poradenstvo, finančný leasing, factoring a forfaiting (Business and organizational consulting, financial leasing, factoring and forfaiting.)
Carpatia Consulta – Hypotéka, a.s. Partizánska cesta 94 974 01 Banská Bystrica	13. 9. 1995	088/742 921	088/742 923	Ing. Svetozár Kudroň riaditeľ/Director	Ekonomické a organizačné poradenstvo, prenájom a leasing (Business and organizational consulting, renting and leasing.)
CREDITA SLOVAKIA, s. r. o. Bajkalská 41 821 09 Bratislava	10. 4. 1996	07/521 72 86	07/521 72 83	Ing. Vladimír Jarúnek konateľ Executive	Ekonomické poradenstvo (Business consulting.)

Názov organizácie Name of organization	Začiatok činnosti Commenced operation	Telefón Telephone	Fax Fax	Predstaviteľ organizácie Chief Executive	Prevažujúca činnosť Line of activity
IRB - LEAS, a.s. Nám. SNP 15 975 55 Banská Bystrica	26. 6. 1992	088/752 504	088/752 523	Ing. Stanislav Suchý riaditeľ/Director	Leasing a finančný leasing (Leasing and financial leasing.)
ISTROHOLDING, a.s. Pražská 1, 811 04 Bratislava pošt. kontakt: Čajakova 28, 831 01 Bratislava	29. 3. 1993	07/525 21 27	07/525 21 25	Ing. Bartošovičová predseda predstavenstva Chairman of the Board	Ekonomické poradenstvo a sprostredkovanie obchodu (Business consulting and intermediary trade.)
Komunálna finančná spoločnosť, a. s. KOFIS, a.s. Hodžova 9 010 01 Žilina	5. 2. 1996	089/620 844	089/626 631	Ing. Peter Kňaze generálny riaditeľ General Director	Finančný prenájom investičného majetku (Finance leasing of the investment property.)
PB Leasing, s.r.o. Pri Jazdiarni 1 040 01 Košice	1. 10. 1992	095/622 65 59	095/622 65 59	JUDr. Juraj Šimko riaditeľ/Director	Finančný leasing (Finance leasing.)
Slovenská hypotekárna, a. s., o. c. p. Mlynské Nivy 1 820 05 Bratislava	22. 12. 1995	07/545 25 71	07/531 05 95	Ing. Ladislav Vaškovič, CSc. generálny riaditeľ General Director	Ekonomické a organizačné poradenstvo (Business and organizational consulting)
SPOROFIN, a.s. Kukučínova 22 830 08 Bratislava 38	30. 6. 1995	07/525 26 90	07/525 26 94	Ing. Peter Vičko predseda predstavenstva Chairman of the Board	Leasing, realitná činnosť, faktoring a forfaiting (Leasing, real estate business, factoring and forfaiting.)
TATRA LEASING, s.r.o. Mostová 8 811 02 Bratislava prevádzka Pribinova 25 811 02 Bratislava	1. 5. 1993	07/431 65 50	07/563 44 58	Mag. Johan Höfler konateľ/Executive	Finančný leasing dopravnej techniky, strojov a strojárnej technológie (Finance leasing of transport technique, machines and technology.)
Tatra Raiffeisen Capital, s.r.o. Vajanského nábr. 5 811 02 Bratislava	9. 11. 1994	07/533 09 35	07/533 09 39	Ing. Marián Hlavačka konateľ Executive	Ekonomické a finančné poradenstvo (Business and financial consulting.)
VÚB Factoring, a.s. Križna 54 821 08 Bratislava	24. 3. 1993	07/566 10 10	07/542 15 71	Ing. Martin Krampľ generálny riaditeľ General Director	Vykonávanie faktoringových a forfaitingových obchodov (Factoring and forfaiting transactions.)

FORMING OF THE MONEY SUPPLY IN SLOVAKIA IN 1993–1997

(PART II)

Ing. Zora Komínková, PhD.

Institute of Monetary and Financial Studies, National Bank of Slovakia

Microeconomic factors in the M2 analysis

In the first part of this study we have analyzed several macroeconomic factors and aspects related to developments in the money demand and money supply which, in the period under review, combined to form the M2 money aggregate used to define the total money supply in the Slovak economy. At that point, we concluded that a waning share of M1 (the fast-liquidity component) in the aggregate supply M2 basically indicated a stabilizing monetary trend corresponding with prompt suppression of inflationary pressures. We have also focused on developments in the velocity of money circulation, an indicator whose recently marked acceleration points to the beginning of a tendency towards falling demand for money.

To be able to estimate inflation expectations with these contrasting conclusions at hand (an improving structure of the M2 and a falling money demand), we need to go deeper into the term and sectoral structures of the M2 money aggregate, which result of the behavior of the economic microsphere – households and businesses. They both have their own criteria for deciding how to spend their money balances: whether to put money in time deposits of various redemption periods, or use it for more liquid (transaction) or less liquid (mostly savings) forms of money.

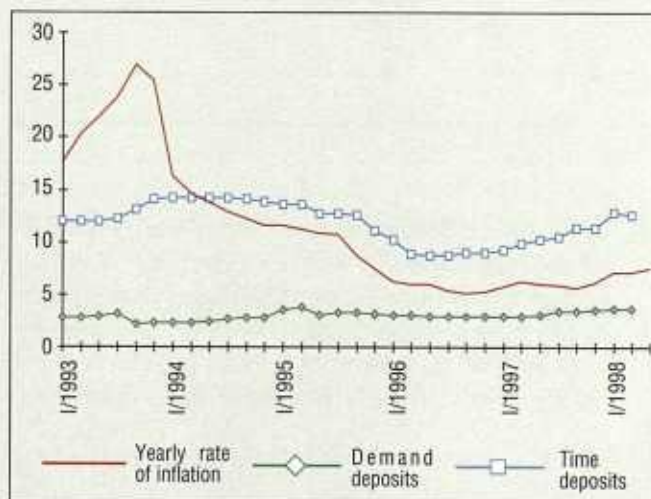
These decision-making patterns, driven by the particular short- and long-term intentions in consumption (or, more generally, expenditures), are influenced and, at times, largely modified by the client interest-rate policies pursued by commercial banks. Such policies are primarily determined by the banks' asset (loans) and liability (deposits) management, depending on profitability criteria and the prudent banking regulations enforced by banking supervisors in the money market – within the confines of monetary policy goals sought by the central bank.

In Slovakia, the importance of these microeconomic factors in the development of money supply was so evident, it was almost like a textbook example and is presented as such in the analysis below.

Developments in deposit interest rates

Already in the first part of this paper we have noted how the interest-rate spread has made foreign currency deposits relatively unattractive compared to time deposits in crowns, which was no doubt the reason why the share of foreign currency deposits in M2 leveled out at the relative low of around 10 percent. Interest yields on crown time deposits are also a great deal higher than the interest rates offered in demand deposits (Fig. 1) – and, despite a distinct drop in the level of inflation in the period analyzed, real interest yields on this type of deposits have stayed fairly high.

Figure 1 Developments in average deposit interest rates

The interest gains needed to attract savers remain a factor with growing importance in time deposits and have a major impact on their maturity structure. The shifts in interests paid on time deposits in their three main categories (Fig. 2) basically document how commercial banks were responding to the situation in Slovakia's money market and the monetary measures of the NBS in individual phases of the period reviewed in an attempt to meet their lending targets and their business objectives.

For analysts it is interesting to look back at the period beginning in early 1995, when a full scrapping of lending regulation (credit limits) brought about a „laissez-faire“ situation in the money market, calling for more flexible use of interest rate policies in the management of commercial banks' assets and liabilities, i.e. a larger differentiation in the interest rates attached to products with varying maturities. In adapting to the new environment in 1995, banks have gradually reduced their interest rates in all three deposit categories and seen them stabilize in 1996. The only exception was short-term deposit rates, which started to grow again in the second half of 1996 and grow more than 4.5 percent points over 1997 (up from 8.8% in December 1996 to 13.39% in December 1997).¹

Figure 2 Developments in average time deposit rates

However, the sharp upsurge in short-term deposit rates varied considerably within the category. While the average interest rate on total short-term time deposits rose by 3.84 points in the year (from 9.55% in January to 13.39% in December), the average yield on deposits for up to one year (the longest maturity within the

¹A sharp decrease in interest rates on long-term (5 years and more) deposits is observable on the trend character of interest rates on time deposits. Since 1995, interest rates have covered neither the inflation depreciation of long-term deposits. However, there is to be noted that prevailing amounts of the long-term deposits in Slovakia are concentrated in building savings deposits of households. The attractiveness of these deposits does not relate to the interest yield, but to other advantages discussed in the third part of the article.

²Except 6-month deposits, where the increase in average interest rate has had fast lower dynamics, leveling around 2.2 points. The development of average interest rate on 7-days deposits was characterised by marked month-on-month volatility, as, in principle, its level followed the situation on the interbank market. The highest average interest rate on these deposits was recorded in May (21.23 per cent), while the sharpest month-on-month change occurred from 10.44 per cent in February to 18.23 per cent in March.

short-term category) gained a mere 1.5 points (from 9.01% in January to 10.51% in December), as opposed to interest rates on other short-term deposits (1-month, 3-month, 6-month and 9-month) which jumped by 5-6.5 points².

The increase in deposit rates in 1997, marked especially by surging interest yields on very short-term time deposits, came in the wake of the turbulence in Slovakia's money market that was accompanied by substantial growth in interbank lending rates.

In brief, it may be said that the tendency to growing interest rates on the money market in the Slovak Republic in 1997 was caused primarily by high demand of the public sector for financial resources. Additional influence with a pro-growth effect on the price of money was the attack against the exchange rate of the Slovak currency by foreign investors in May, which can be considered a component, or a reflection of instability of international financial markets after the events in South-East Asia and the Czech Republic, as well as a consequence of an unfavourable development of indicators of external economic balance of the Slovak Republic itself.

The deficit on the current account of the balance of payments, which has significantly exceeded the standard safe level of 5 per cent of the GDP since 1996, persisting fiscal deficit, worsening foreign indebtedness, and rising devaluation expectations have created a complex of signals about deterioration in the stability of the Slovak currency, which have created a suitable environment for speculations in the exchange rate. The sharp rise of interest rates in this connection may be considered the price for maintaining the regime of a fixed exchange rate. Extreme figures, exceeding 100 per cent lasted only briefly, but interest rates remained highly volatile throughout the year, which led to a temporary halt to quotations of the official BRIBOR bank rates. However, maintaining high interest rates has its systemic, or long-term causes, which have their origin in the large number of high-risk loans in the portfolio of commercial banks. This of course is linked to the overall situation in the corporate sector and the unsatisfactory functioning of market cleaning mechanisms.

High interest rates offered by commercial banks on ultra short-term deposits have led to a significant restructuring of M2 money supply in favour of short-term deposits. This greatly changed the formal properties of the quasi-money aggregate: to the detriment of the savings function, the transaction function was increased by accumulated deposits. Furthermore, the quantitative characteristics of the M2 money supply, or, a certain level of its safety over time, are thereby distorted, which has an adverse affect on the lending activities of banks.

A new – speculative – form of financial behaviour of

economic entities has spread on a massive scale, caused by the high interest rate differential between individual groups of financial assets. This has a potential impact on the conditions for achieving the monetary policy targets of the NBS in the area of M2 growth, owing to the „self-generating“ mechanism of the creation of additional financial resources (interest yield), that broaden the overall M2 money supply.

Analysis of time deposits with regard to duration structure

At the next level of disaggregation, we get better insight into the structure of time deposits. This is a highly heterogeneous aggregate accumulating deposits with significantly differing characteristics: from ultra short-term deposits at 7 days of notice, or several weeks or months, which basically fulfil a transaction function without problems, to long-term deposits at 5 or more years, which are true savings deposits.

The upper half of Table 1³ shows how the structure of this aggregate was formed according to three main groups of duration. With a permanently declining share of medium-term deposits in total time deposits (a total fall of 20 percentage points to 29.8 per cent at the end of 1997), share of long-term deposits continued to grow, and from 1995, the volume of short-term deposits as well. The motivations for holding long-term deposits, where building savings predominate,

³Calculations were made from data of bank statistics of the total volume of deposits. Proportional figures therefore do not perfectly correspond with values that we got from the Monetary Survey, which only monitors deposits of households and businesses (and insurance companies). The difference in the trend of the ratio of demand (time) deposits to the total crown deposits was 1-, or 2-percentage points more (less) than according to data from the Monetary Survey. This means that entities outside the private sector (i.e. above all the government sector) preferred larger holdings of money in the form of highly liquid demand deposits than businesses or households. This is determined by the character of their business.

Table 1 The development of duration structure of time deposits and average interest rates

	1993		1994		1995		1996		1997	
	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
Time deposits total, whereof:	100.0	14.30	100.0	13.89	100.0	10.85	100.0	8.63	100.0	11.62
Short-term	49.4	13.63	53.8	13.39	50.6	10.08	51.1	8.88	56.9	13.39
Medium-term	43.8	14.72	40.1	14.46	37.9	12.85	36.9	10.56	29.8	11.4
Long-term	4.2	16.51	6.0	14.48	11.5	7.67	12.0	4.85	13.3	4.51
Crown deposits total, whereof:	100.0		100.0		100.0		100.0		100.0	
Demand deposits	47.5		42.9		43.1		43.6		36.1	
Time deposits	52.5		57.1		56.9		56.4		63.9	
Demand +short-term time deposits	73.5		73.6		71.9		72.4		72.4	

(1) In per cent of crown term deposits total; (2) average interest rate for December.

Table 2 Short-term deposits total

	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Demand deposits + Short-term deposits	135.7	153.6	179.2	226.3	261.1	281.7
Demand deposits	94.8	99.4	104.4	135.7	153.4	140.5
Short-term time deposits	40.9	54.2	74.8	90.6	107.7	141.2
The share of short-term time deposits in short-term deposits total (in per cent)	30.1	35.3	41.7	40.0	41.2	50.1

are not linked to the level of interest rates (see later). Shifts between medium- and short-term deposits can be easily explained by the specific interest rate level: before 1996, the difference in interest rates between these two groups of deposits was presumably not attractive enough to overcome the advantage of higher liquidity of short-term deposits; in 1997 interest yield from short-term deposits reached its highest level ever.

The lower half of the table confirms the significance of the change that took place in the structure of money supply, thanks to the marked growth in the share of crown time deposits (or a decline of the volume of demand deposits) in M2.

However, the last row of the table shows we have to radically change our opinion as to the importance of this change for the quality of M2 money supply in the sense of an increase of the share of more stable or longer-term deposits. These data are perhaps surprising, because we found that over the whole monitored period the share of factual short-term components (demand and short-term deposits) in total crown deposits

Table 3 Development of the structure of short-term deposits and average interest rates

	Up to 7 days		Up to 1 month		Up to 3 month		Up to 1 year	
	share	interest	share	interest	share	interest	share	interest
12/1996	0.84	9.51	17.17	8.87	10.36	8.89	62.69	8.91
3/1997	3.85	14.74	17.38	10.71	7.64	8.85	58.80	9.96
6/1997	6.88	14.76	16.86	12.27	6.84	11.37	57.14	10.11
9/1997	7.90	20.43	24.45	15.45	6.95	13.30	52.30	10.49
12/1997	6.16	17.10	34.79	16.25	7.88	15.04	46.03	10.51
3/1998	9.56	15.47	32.84	18.00	11.81	18.68	36.40	10.73

*Note: share in per cent on short-term time deposits.

Figure 3

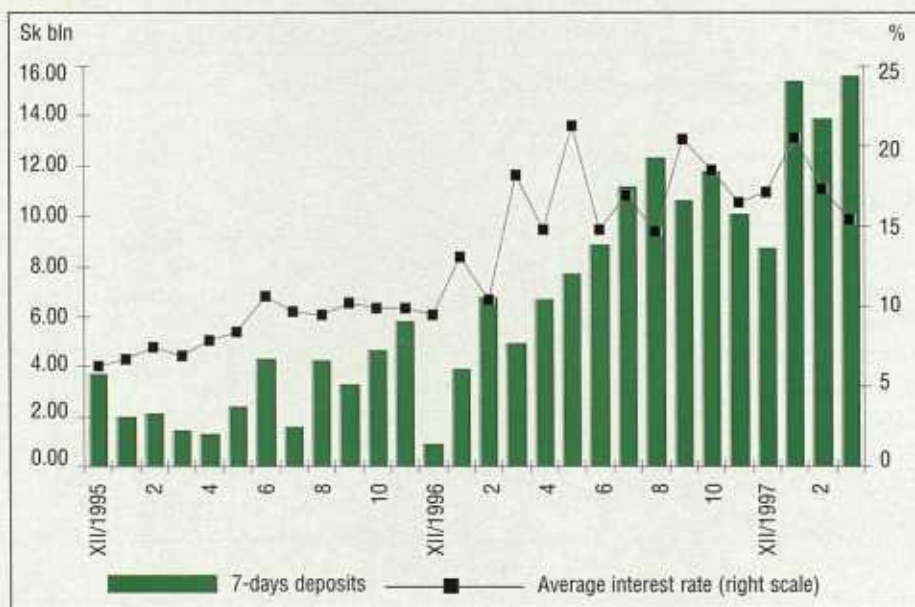
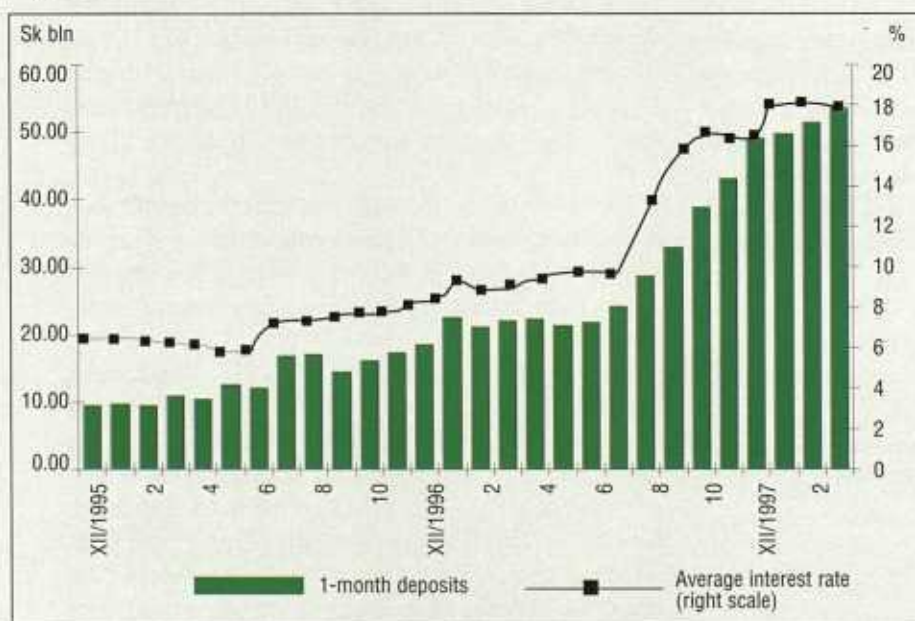

Figure 4

changed only insignificantly and remained permanently at a level exceeding 70 per cent. The marked growth of the share of term deposits in total crown deposits (or M2) did not necessarily mean an improvement in the quality of the term structure of deposits (or M2) as the primary resources for lending activities of banks.

The data in the lower half of Table 1, in combination with data from Table 2, also afford an insight into motivation of financial behaviour of economic entities. The advantage of the transaction motive of holding money on demand and short term deposits being more or less equal, led to a significant change in the form of the aggregate structure.

The starting position on January 1, 1993 was roughly represented by a ratio of 70:30 in favour of demand deposits, while at the end of 1997 the share of both components to total short-term deposits levelled out at 50:50. The greatest shift – by almost 9 points – took place during 1997. This means that a full half of the volume of factual short-term deposits – in particular short-term time deposits – showed that it was possible to achieve an alternative to the transaction way of holding money. We may call it speculative, since it is motivated by an attractive interest yield.

⁴The table does not include deposits up to 6 and up to 9 months, the development of which did not change significantly. Nine-month deposits seem to be the least attractive deposits for depositors, which have constantly made up the lowest share in the total volume of term deposits (with a declining tendency below 2 per cent), despite the very significant growth of average interest rate on these deposits (to 16.78 per cent in December 1997).

Table 3 shows the development of the share of selected groups of short-term deposits in the total volume of deposits in 1997, when the growth of interest rates and subsequent restructuring of deposits developed most dynamically.⁴

It is also evident in this connection that high interest rates have attracted deposits with a ultra short maturity – the combined share of up to 7-day and up to 1-month deposits in short term time deposits increased year-on-year from 18 per cent to 41 per cent, while the share of deposits up to one year (where the interest rate grew the least) fell below half the volume of these deposits and their absolute volume decreased as well. A quite marked decrease (by SKK 5.6 billion) in deposits up to one year, took place in the first quarter of 1998, which caused a dramatic decline in their share (by almost 10 points) in the total volume of short-term time deposits.⁵

For illustration, development of the amounts of time deposits with the shortest duration together and relevant interest rates for the period 1996–1998, Q1, is presented (Fig. 3,4,5,6 and 7). The most convincing link between growing interest rates and the volume of deposits is shown by deposits of up to one month; the looser link in the case of deposits up to 7 days stems from the character of these deposits. For deposits up to 3 months and up to 6 months, there is a clear tendency towards a shift in favour of shorter-term deposits, explainable

⁵In contrast, during the same period (1Q 1998) the volume of deposits up to 6 months significantly increased, and their share in short-term deposits in March 1998, reached 9 per cent (compared with 4.8 per cent in December 1997)

Figure 5

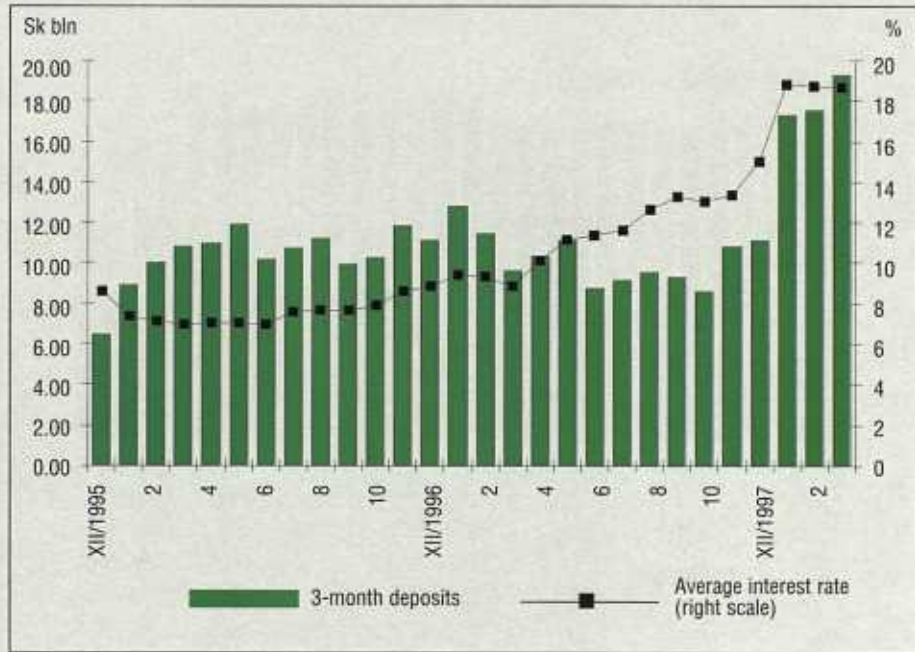

Figure 6

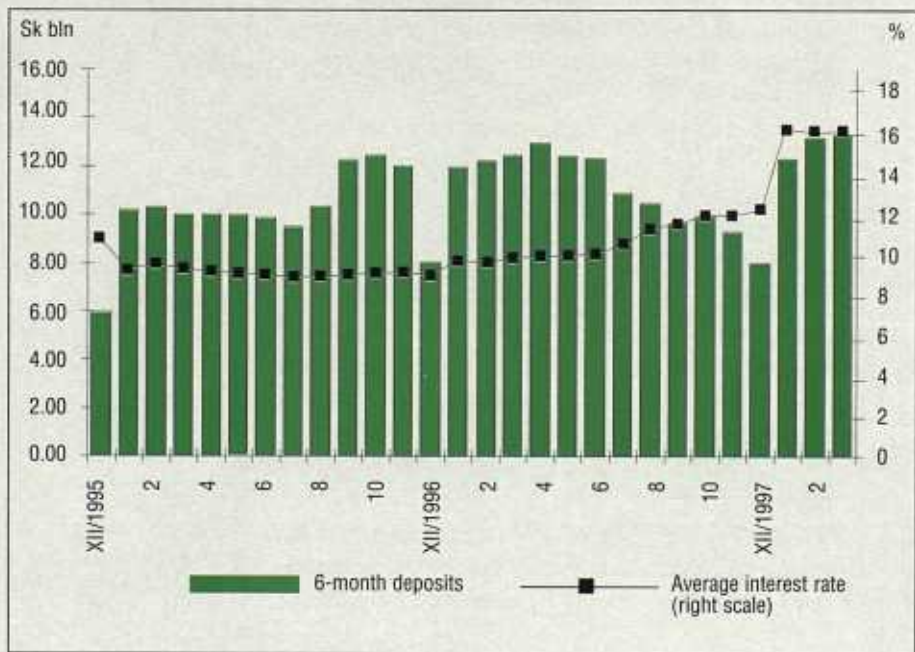
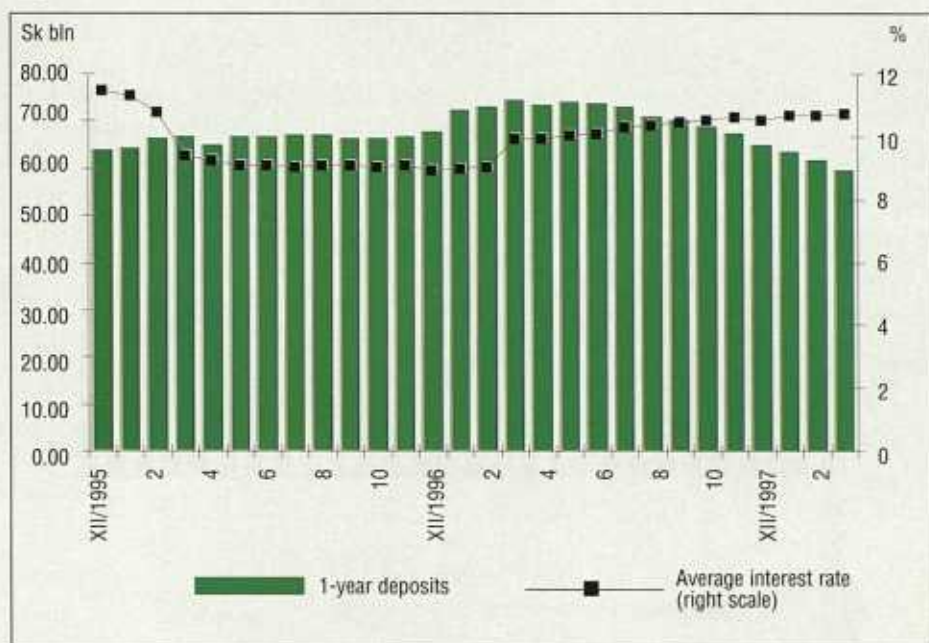

Table 4 Motivations for holding money (in per cent of the M2 money supply volume)

	Transaction component	Speculative component	Savings (conscious) component
December 1996	40.8	9.4	49.8
June 1997	36.0	13.2	51.3
December 1997	36.0	16.5	47.5
March 1998	32.8	22.4	44.8

Figure 7

by lower interest yield and longer duration. However, following a stronger growth in interest rates in these two groups of deposits since the beginning of 1998, the volume has increased sharply, along with continued growth of the volume of up to 7 day and up to one month deposits.

Evaluation of effects of changes in financial behaviour of economic entities on the structure of M2

A diagram of the motivation of economic entities for holding money can be derived from the acquired information (Table 4). We have divided the total M2 money supply into three groups – into money that satisfied: (a) transaction needs (currency in circulation + demand deposits), (b) speculative demand (short-term deposits up to 7 day to up to 9 month) and (c) savings, or conscious motive (short-term deposits up to one year + medium and long-term deposits + foreign currency deposits).

During 1997, the share of speculative demand in M2 increased by 7 points and during the first three months of 1998 alone, by a further 6 points to 22.4 per cent.

This growth was reflected in a declining share in both transaction money (currency in circulation + demand deposits), and the savings component of deposits.

High interest yields from ultra short-term deposits are at first sight the result of loan management of commercial banks under the current Slovak money market conditions. However, they also reflect the excessive risk situation in the banking sector with regard to the persisting high proportion of non-performing claims, and are hence also a consequence of the situation in the business sphere.

For the NBS, this is a difficult situation, because the de-

velopment of market interest rates is of a predominantly autonomous nature. The high volume of interest paid – which is either used for consumption or remains in accounts to generate higher return from compound interest – may become an additional source of growth of the money supply. Therefore, it is also a factor acting against the monetary policy goals aimed at regulating its growth. The sharp rise in the monitored group of short-term deposits (7 day to up to 9 month) in the first quarter of 1998, on which the average interest yield was roughly 17 per cent, is quite disturbing – though, from the point of view of making profits for economic entities it is a purely rational phenomenon.⁶

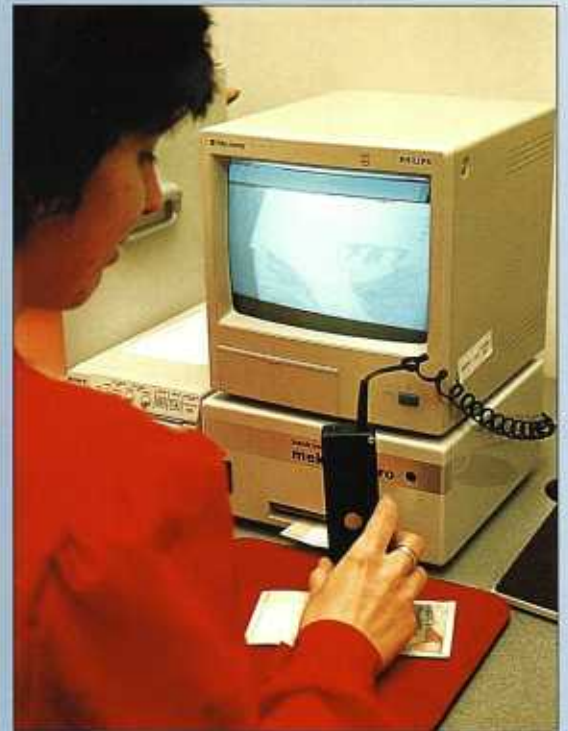
⁶In a full-year projection and a (rather unrealistic) assumption of an unchanged volume of these deposits, the generated volume may be in a range comparable to the increase in loans in the private sector.

Pravá či falošná

Emisný odbor Národnej banky Slovenska v spolupráci s tlačovým oddelením NBS pripravili inštruktážnu videokazetu, ktorá metodicke pomôže pri školení pracovníkov bánk a zmenární prichádzajúcich do styku so zahraničnými valutama.

Obsahom videokazety je popis ochranných prvkov pravých bankoviek a ich napodobeniny na falzifikátoch.

Ceny sú diferencované podľa počtu objednaných kaziet:

- 1 ks – 9 ks á 2 900 Sk
 - 10 ks – 19 ks á 2 600 Sk
 - 20 ks – 29 ks á 2 400 Sk
 - 30 ks – 49 ks á 2 200 Sk
 - 50 a viac ks á 2 000 Sk
- V cenách nie je zarátaná DPH.

Záujemcovia si môžu videokazetu „Pravá či falošná“ objednať na adrese: Národná banka Slovenska, odbor verejných informácií, tlačové oddelenie, Štúrova 2, 818 54 Bratislava. Bližšie informácie na č. tel.: 513 2569, 326 755, FAX: 513 2879.

AXA

BANKOVÉ INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Produkty

- AXA DBS
transakčný bankový informačný systém
- AXA ODS
prevádzkový sklad údajov
(Operational Data Store)
- AXA DWH
sklad údajov (Data Warehouse)
- AXA MIS
manažérsky informačný systém
- AXA REP
výkazníctvo a štatistika pre centrálnu banku
- AXA DAS
systémy pre archiváciu údajov
- AXA DMS
systémy pre riadenie a správu dokumentov

Služby

- projektovanie, vývoj, dodávka, inštalácia a údržba
 - transakčných bankových informačných systémov na platforme Datafit, Oracle
 - prevádzkových údajových skladov (Operational Data Store) na platforme Oracle
 - údajových skladov (Data Warehouse) na platforme Oracle
 - manažérskych informačných systémov na platforme Oracle Express
 - špecializovaných systémov na zákazku
 - systémov pre archiváciu údajov
 - systémov pre riadenie a správu dokumentov
- softvérový servis
- aplikačná podpora
- profylaktika, technický servis hardvéru a špeciálnej bankovej techniky (PC, servery, tlačiarne, periférie, bankomaty, POS terminály, počítačové siete LAN a WAN)
- projektovanie, dodávka a inštalácia sietí LAN a WAN
- projektovanie a realizácia projektov technického zabezpečenia (HW) informačných systémov
- predaj licencií produktov ORACLE, UNIX, WINDOWS, DATAFIT, PC/TCP
- consulting
- školenia

Referencie

- AG BANKA, a. s.
- AGROFIN, a. s.
- BANKOVÉ A ZÚČTOVACIE CENTRUM SLOVENSKA, a. s.
- Dr. OETKER, spol. s r. o.
- EDIVAN, a. s.
- ISTROBANKA, a. s.
- KONSOLIDAČNÁ BANKA, š. p. ú.
- LUDOVÁ BANKA, a. s.
- MINISTERSTVO FINANCIÍ SR
- PODNIK VÝPOČTOVEJ TECHNIKY, a. s.
- POĽNOBANKA, a. s.
- POŠTOVÁ BANKA, a. s.
- PRAGOBANKA, a. s.
- PRVÁ KOMUNÁLNA BANKA, a. s.
- RAIFFEISENBANK im Stiffland, pobočka Cheb
- SLOVENSKÁ KREDITNÁ BANKA, a. s.
- SLOVENSKÁ SPORITELŇA, a. s.
- SLOVENSKÉ TELEKOMUNIKÁCIE, š. p.
- TATRABANKA, a. s.
- ÚSTAV SYSTÉMOVÉHO INŽINIERSTVA PRIEMYSLU, a. s.
- VŠEOBECNÁ ÚVEROVÁ BANKA, a. s.

Partneri

- ANIXTER
- BULL
- DATAFIT
- DATATECHNIK
- IBM
- ITM
- LUCENT TECHNOLOGIES
- NCR
- ORACLE
- ORGA TRADE
- TALLY
- TY-NET

FINEX '98

21.- 24.9.1998
BANSKÁ BYSTRICA
PAVILÓN D,
STÁNOK 215

AXA, a. s.
RADNIČNÉ NÁMESTIE 4
821 05 BRATISLAVA
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
TEL.: +421-7-231 583, 231 624, 522 69 03
FAX: +421-7-235 843, 5794 333
e-mail: axa@axa.sk
http://www.axa.sk